

Dnr RK: N2020/01071
Dnr JH: RUN/205/2020
Dnr VN: 20NHU220

FÖRSLAG TILL OPERATIVT PROGRAM FÖR DEN EUROPEISKA REGIONALA UTVECKLINGSFONDEN MELLERSTA NORRLAND 2021–2027

Kapitel 1 Programstrategi Mellersta Norrland: viktigaste utmaningar och politiska åtgärder

Referens: Artikel 17(3)(a) (i)-(vi) samt 17(3)(b) CPR

Textavsnitt 30 000 (exklusive mellanslag)

Det regionala operativa programmet för den Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) Mellersta Norrland omfattar Jämtlands och Västernorrlands län. Tillsammans med andra nordliga regioner skiljer sig länen från övriga regioner i EU bland annat genom den låga befolkningstätheten med få individer i stora geografiska administrativa enheter, långa avstånd mellan orter och till marknader samt tillgången till stora naturtillgångar. Den europeiska politiken tar genom Artikel 174 i EU fördraget särskild hänsyn till dessa permanenta utmaningar.

Syfte med det operativa programmet

Syftet med operativa programmet för Mellersta Norrland är att, med utgångspunkt i de regionala och lokala förutsättningarna:

Stödja utvecklingskraft, näringslivets utveckling och sysselsättning inom programområdet, i så väl städer som landsbygd. Bidra till omställningen för en hållbar regional utveckling.

Hållbarhet i fokus

Regionernas gemensamma ambition är att genomgående arbeta med Agenda 2030 i fokus. Proaktivt arbete inom miljö- och klimatarbete är centralt där delning och cirkulär ekonomi bidrar till att vi inte äventyrar våra kommande generationers framtid. Det operativa programmet ska därför bidra till att säkra ett konkurrenskraftigt näringsliv utan att riskera hälsosamma livsmiljöer och värdefulla kultur- och naturmiljöer. [De gemensamma satsningarna ska minska klimatpåverkan och öka social inkludering, men även tillvarata den digitala transformationens möjligheter för att skapa livskraft för invånare, företag och organisationer i Mellersta Norrland.](#)

Agenda 2030 balanserar de tre hållbarhetsdimensionerna och knyter ihop de ekonomiska och sociala utmaningar samhället står inför med hållbarhet i ekosystem. [Agendan är ett verktyg för att uppnå hållbar utveckling](#) och de 17 hållbarhetsmålen är integrerade och odelbara. [Därför behandlar det operativa programmet för Mellersta Norrland inte målen var för sig och kommer inte heller att särskilt lyfta fram något eller några.](#)

Utifrån programrådets struktur är jämställdhet en förutsättning för hållbar utveckling. Genom att integrera jämställdhet med intersektionellt perspektiv i Mellersta Norrlands utvecklingsarbete kommer kompetens, innovationsförmåga och företagsamhet från programrådets hela befolkning att tillvaratas. [Programgenomförandet ska i alla delar drivas av en normändrande ansats som utmanar stereotypa tankesätt och handlande kring kön, och hur det samverkar med faktorer såsom ålder, etnicitet och funktionalitet.](#)

Territoriella förutsättningar - utmaningar i programområdet

Mellersta Norrland utgörs av Jämtlands och Västernorrlands län. Sæpmies geografi omfattar en stor del av programområdet och det finns ett behov av att normkritiskt se på hur det operativa programmet tillämpas. [Här bor ca 376 000 invånare.](#) Befolkningstätheten är 5,3 invånare per kvadratkilometer men variationerna i områdets kommuner är stora. Motsvarande siffra för Sverige är 25 och för Europa 118 invånare per kvadratkilometer. [Tätortsgraden i Sverige är 87 procent, i Mellersta Norrland är den 77 procent och Jämtlands län har landets näst lägsta tätortsgrad på 72 procent eftersom befolkningen bor spritt på ett sätt som inte är jämförbart med många andra europeiska regioner.](#) De geografiska förutsättningarna förstärks av en rad socioekonomiska förutsättningar, såsom en åldrande och minskande befolkning i flera kommuner. Sammantaget medför det stora utmaningar för bland annat offentlig och kommersiell service när skattekraften

minskar. ~~Utmaningarna i programområdet förstärks av att det är stora skillnader mellan män och kvinnor, både i utbildningsnivåer och löneläge, tudelad arbetsmarknad men också vad gäller ohälsotal.~~

~~Strategiska och strukturomvandlande insatser krävs för att hantera de socioekonomiska faktorerna, för att förbättra den regionala attraktiviteten, öka konkurrenskraften och minska de inomregionala skillnaderna. Etablering och integration på arbetsmarknaden är avgörande för att minska den demografiska utmaningen, oavsett om det avser inrikes eller utrikes födda, kvinnor eller män.~~

Mellersta Norrland är en lågdensitetsekonomi, med sin låga befolkningstäthet, liten arbetsför befolkning, svaga förbindelser med externa marknader, små lokala marknader med ett begränsat utbud av varor och tjänster, ett starkt beroende av naturresurser och en förhållandevis låg utbildningsnivå bland invånarna. ~~Programområdet har dessutom högre enhetskostnader för tillhandahållande av offentlig service, utspridda orter som leder till splittrade lokala förvaltningssystem och icke sammanhängande lokala arbetsmarknader samt en liten lokal skattebas.~~ De agglomerationsfördelar som uppnås när företag och konsumenter koncentreras inom ett givet geografiskt område saknas därför i stor utsträckning i programområdet. Det leder till behov av att bygga strukturer anpassade för glesa miljöer, inte minst gällande innovation, näringslivsutveckling och kompetensförsörjning.

Prioritering: Ökad tillgänglighet i Mellersta Norrland

De glesa förutsättningarna, ~~den demografiska situationen~~ och långa avstånden leder sammantaget till att fortsatta satsningar på en utbyggd, sammanlänkad robust och hållbar fysisk och digital infrastruktur är avgörande. Det är nödvändigt för att knyta samman inte bara programområdets två län utan också Mellersta Norrland med övriga Sverige, Norge och resten av EU och världen. Men även för tillgänglighet till såväl utbildning som marknad och service.

Hållbar transportinfrastruktur

Utmaningar och behov

I Mellersta Norrland är regionens öst-västliga kommunikationer mycket viktiga då de genom främst Mittbanan binder ihop Mellersta Norrland med övriga Europa genom Botniska korridoren som är en viktig gränsöverskridande korridor i det europeiska stornätet för transporter (TEN-T core network). Mittbanan binder även ihop programområdet med Norge genom Meråkerbanan mot Trondheim. Mittbanan fyller viktiga funktioner för hållbar arbets- och studiependling, besöksnäring samt för både kort- och långväga godstransporter. ~~Det finns stora behov av förbättringar av både järnvägar och vägar i hela regionen. Meråkerbanan planeras att elektrifieras under kommande år, vilket stärker förutsättningarna för gränsöverskridande samarbete, hållbara transporter och större arbetsmarknadsregioner.~~

~~Under programperioden 2014–2020 har ett regionövergripande strategiskt och operativt projekt genomförts i syfte att säkerställa en högre tillgänglighet och konkurrenskraftig fysisk infrastruktur; Mittstråket.~~ Trots genomförda förbättringar ~~genom ett regionövergripande projekt under programperioden 2014 - 2020~~ är restiderna med tåg på Mittbanan fortfarande för långa för att tillräckligt många ska uppleva tåget som ett mer attraktivt alternativ än bilen. Vidare är turtätheten och tillgängligheten till tågstationer i nuläget inte tillräckligt bra för att tåget ska vara så konkurrenskraftigt som det skulle kunna vara.

I programområdets regionala strategidokument betonas behovet av fortsatta förbättringar vad gäller minskade restider, ökad järnvägskapacitet, tillgänglighet till strategiska stationslägen och otillräcklig terminalkapacitet för omlastning mellan väg och järnväg. Därtill kvarstår behovet av utvecklad kollektivtrafik för att skapa större arbetsmarknadsregioner. De regionala strategierna pekar också på det ökande behovet av ett mer klimatsmart transportsystem, inte minst för att nå klimatmålen i Agenda 2030. [Mittbanan är av största vikt i utvecklingen av en hållbar och klimattålig transportinfrastruktur.](#)

Medel från ERUF är av ytterst stor betydelse för att överbrygga de mycket långa avstånd som finns i Mellersta Norrland och till resten av Europa. ERUF får en avgörande betydelse när nationella insatser samordnas med regionala prioriteringar och ger en sammantaget större utväxling på de satsade medlen. Processer förs samman och olika aktörer utvecklar långsiktiga [koncept och](#) initiativ för ett framtida hållbart transportsystem. Det kan bidra till stora samordningsvinster och ökad total kapacitet för genomförandet av insatser som [tillsammans](#) leder till att stora kliv tas mot en hållbar infrastruktur i enlighet med Agenda 2030.

Önskat sluttillstånd:

Ökad tillgänglighet genom hållbara transporter, fler personresor med tåg och överflyttning av gods till järnväg

Effekter på lång sikt:

- Mer gods transporteras med tåg
- Större arbetsmarknadsregioner
- Mindre koldioxidutsläpp från transportsektorn

Investeringar i ortssammanbindande fibernät

Utmaningar och behov

Mellersta Norrland har en låg täckning av snabbt bredband där 73,7 % av hushållen i Västernorrland och 72,6% i Jämtland Härjedalen har snabbt bredband. Motsvarande täckning bland företag/arbetsplatser är 65,5 respektive 66,5 procent. [Ser man till områdena utanför tätort och småort, dvs glesbygd, har endast 40 procent i Västernorrland och i Jämtland Härjedalen 45 procent av hushållen tillgång till snabbt bredband. Motsvarande siffror för arbetsställen är 46 procent i Västernorrland och 52 procent i Jämtland Härjedalen.](#)

Den låga täckningsgraden i Mellersta Norrland ska ses mot bakgrund av Sveriges nationella mål om att 95 procent av företagen och hushållen ska ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s år 2020. [Nästa nationella mål är att hela Sverige ska ha tillgång till snabbt bredband år 2025.](#)

Bredband är en grundförutsättning som stödjer genomförandet av övriga politiska mål

Tillgång till snabb digital infrastruktur i hela programgeografin är en förutsättning för digitalisering, transformation, och omställning till en hållbar utveckling. [God tillgänglighet är en förutsättning för regional utveckling och för möjligheterna att arbeta samt driva och utveckla företag i hela programområdet](#), särskilt då fast telefoni och xDSL succesivt håller på att avvecklas i de glesa områdena. Det påverkar även kvinnors och mäns möjligheter att leva och bo var de vill. I takt med ökad digitalisering inom offentlig och privata sektorer blir bristen på bredband ett stort problem, särskilt med tanke på att både offentliga och privata servicegivare minskar sin fysiska närvaro.

God digital infrastruktur möjliggör tillgänglighet och valfrihet och är en förutsättning för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning i enlighet med artikel 174 i EUF-fördraget. Utbyggt bredbandsnät skapar förutsättningar för tillväxt och etablering av företag, arbete och studier på distans samt nyttjande av digitala välfärds- och samhällstjänster. Möjligheter skapas även för minskat resande och minskad klimatpåverkan.

Kompensation för marknadsmisslyckande

Den begränsade utbyggnaden av bredband är ett uppenbart exempel på att marknaden inte kan tillgodose de faktiska behoven. ~~Från föregående programperiod finns exempel på aktörer som planerat utbyggnad av fibernät, men dragit tillbaka sina planer när de kommit till insikt om att utbyggnadsplanerna inte varit lönsamma, trots stödet från ERUF.~~ Offentlig medfinansiering har varit avgörande för utbyggnad av fibernätet i flera landsbygdsområden under de senaste åren. I huvuddelen av de områden som nu återstår är utbyggnad på kommersiella grunder inte möjligt. Det beror på ~~de stora avstånden och den låga befolkningstätheten att K~~ kostnaden per användare blir så hög att den överstiger hushållens och företagets betalningsförmåga. På nationell nivå finns inget stöd för det ortssammanbindande nät som krävs, ~~för att ansluta företag och hushåll via accessnät.~~ ~~Fortsatt utbyggnad av bredband i Mellersta Norrland förutsätter därför offentligt stöd.~~

Önskat sluttillstånd:

Digital infrastruktur ger goda förutsättningar för att bo, verka samt etablera företag och verksamheter i hela Mellersta Norrland

Effekter på lång sikt:

- Tillgänglighet och attraktionskraft ökar i programområdet
- Tillgängligheten ökar för företag och individer, avstånd till marknader minskar
- Förutsättningarna för hållbar omställning och utveckling förbättras

Prioritering: Innovation och företagande

~~Programområdets prioriterade områden inom smart specialisering är avgörande för programområdets framtida konkurrenskraft i kombination med ett konkurrenskraftigt diversifierat och hållbart näringsliv.~~ Strategiskt arbete för att utveckla anpassade system för smart specialisering där de utpekade styrkeområdena bidrar till att stärka och utveckla andra branscher, näringar och sektorer ~~blir är~~ centralt för att skapa en långsiktigt hållbar utveckling i programområdet.

~~Breddningen och fokusering av branschstrukturen ska även bidra till en arbetsmarknad som är mindre könsuppdelad och till en jämnare inkomstfördelning.~~ Smart specialisering är en process där styrkeområden ständigt utvecklas och förändras. Strategierna kommer därför att uppdateras löpande under programperioden för att vara aktuella och kunna ligga till grund för programområdets innovations- och utvecklingsarbete.

Smart specialisering i Mellersta Norrland

Hela prioriteringen utgår från Smart specialisering och de båda strategier som finns framtagna för programområdet, se: www.rvn.se samt www.regionjh.se ~~För Mellersta Norrland innebär smart specialisering ett strategiskt arbete som genom utpekade styrkeområden diversifierar näringslivet.~~ ~~Mellersta Norrlands smart specialiseringsstrategier utgår från områdets resurs- och kompetensstruktur och ska användas för att nyttja industriella symbioser, öka företagets marknadspenetration, att nå fler marknader samt att öka produkter och tjänster. Styrkeområdena ska användas som en hävstång för att stärka olika branscher, områden och sektorer och på så sätt bidra till ökad konkurrenskraft, sysselsättning och hållbarhet.~~

Syftet är att utifrån befintliga styrkeområden använda kompetens, kunnande och färdigheter för att utveckla och transformera fler branscher, näringar och områden till nya framtida hållbara styrkeområden. ~~Breddningen och fokusering av branschstrukturen ska även bidra till en arbetsmarknad som är mindre könsuppdelad och till en jämnare inkomstfördelning.~~

Utveckla färdigheter för smart specialisering

Utmaningar och behov

God styrning av regionala strategier för smart specialisering

Europeiska rekommendationer samt nationella och regionala ~~tillväxtpolitiska~~ strategier lyfter innovation och insatser för hållbar industriell omvandling som viktiga delar för fortsatt ~~hållbar utveckling~~~~tillväxt~~. Aktörer i Mellersta Norrland behöver möta en omvärld i förändring, bland annat effekterna av den digitala transformationen och den gröna omställningen, för att även fortsättningsvis vara konkurrenskraftiga på marknader. ~~I EU har begreppet strategi för smart specialisering (S3) vuxit fram för att adressera detta.~~

~~I Mellersta Norrland, det som i europeiska sammanhang benämns Nuts3-nivå, finns S3 på länsnivå. Strategierna är framarbetade av den regionala politiska nivån i bred samverkan med länens aktörer. Ingående information finns att läsa om på respektive regions webbsida: www.rvn.se och www.regionjh.se. För aktörer i Mellersta Norrland innebär smart specialisering ett strategiskt verktyg ~~för det regionala tillväxtarbetet och som~~ handlar om att kraftsamla för stärkt konkurrenskraft inom områden med utvecklingspotential. ~~Områdena ser ut på olika sätt. Det kan röra sig om en del av en sektor, en viss teknologi eller om att lösa en samhällsutmaning. Det handlar om områden där ett län redan har styrkor eller om nya områden där potential för utveckling finns, så kallade styrkeområden.~~~~

Ska Mellersta Norrland ta del av den ERUF:s insatser för innovativ och smart ekonomisk omvandling är god styrning av de regionala strategierna för smart specialisering avgörande. Kravet är nytt för denna programperiod och därmed uppkommer behov av regionala satsningar och investeringar för att realisera god styrning och för att bygga regional kapacitet för utveckling av färdigheter för smart specialisering, strukturomvandling och entreprenörskap. ~~Att detta fungerar är centralt för att lyckas med andra insatser för innovation och smart ekonomisk omvandling.~~

Inkluderande regional samverkan

~~Kraftsamlandet handlar om att inom r~~ Respektive län ~~behöver~~ fokusera investeringar, både offentliga och privata, till utvecklingen av styrkeområdena. För att lyckas med detta krävs nära samverkan mellan aktörer i respektive län: offentlig sektor, näringsliv, akademi och organisationer samt statliga myndigheter som medverkar i det regionala tillväxtarbetet. ~~Samverkan gynnar innovationsklimatet.~~ En förutsättning för ett fungerande ~~till~~~~utvecklings~~~~ä~~ttarbete är att alla människors affärsidéer, initiativförmåga och företagsamhet kommer till användning, oavsett deras kön och bakgrund. Tidigare erfarenhet visar på utmaningar vad gäller uppföljning, utvärdering och lärande och därmed begränsningar för en kunskapsbaserad politikutveckling och ett resultatinriktat genomförande. ~~Erfarenhet visar också på att det regionala tillväxtarbetet engagerat endast en begränsad del av näringslivet.~~

Skräddarsydda regionala ekosystem

Eftersom Mellersta Norrland på flera sätt skiljer sig från de flesta andra europeiska regioner vad gäller ekonomiska, sociala och territoriella förutsättningar behövs ett normkritiskt sätt att se på

svensk och europeisk politik, strukturer och koncept. Alla tätare miljöer i programområdet är fortfarande glesa i europeisk kontext. [Hos oss](#) Här saknas det som brukar benämnas agglomerationsfördelar, som uppstår när företag och konsumenter koncentreras inom ett begränsat geografiskt område. [Det bidrar bland annat till fler idéer, resursdelning, specialiseringsvinster, tätare arbetsmarknader och kunskapsspridning.](#) Mellersta Norrland är i behov av regionala ekosystem som är skräddarsydda efter regionala och lokala förutsättningar för att överbrygga de permanenta naturbetingade nackdelarna samt de demografiska utmaningarna som kommer av den låga befolkningstätheten. [Ekosystem som samlar regionala aktörer och relevanta stödstrukturer inom som utanför programområdets geografi.](#)

Önskat sluttillstånd:

God styrning av de regionala strategierna för smart specialisering genom skräddarsydda och inkluderande ekosystem som skapar förutsättningar för innovationsinsatser som kommer både kvinnor och män till gagn och för insatser som leder till hållbar omvandling och utveckling i hela programgeografin.

Effekter på lång sikt

- Regional kapacitet för god styrning av de regionala S3
- Ekosystem som samlar länens aktörer och relevanta stödstrukturer anpassade efter regionala och lokala förutsättningar och länens respektive styrkeområden
- En bredd av aktörer engagerade i S3-arbetet
- Etablerade kopplingar och samverkan mellan aktörer regionalt samt över läns- och landsgränser
- Ökat deltagande i innovationsprojekt på nationell och [Europeiskeuropeisk](#) nivå

Förbättrad innovationskapacitet

Utmaningar och behov

Industriell omvandling i små- och medelstora företag

OECD:s territoriella utvärdering av Nordliga glesbefolkade områden från 2017 pekar på att naturtillgångar är avgörande för tillväxtpotentialerna i Mellersta Norrland och att fortsatt ekonomisk utveckling kräver fokus på ökad produktivitet och förädlingsgrad. [Det görs genom att fokusera på smart specialisering och att utifrån identifierade styrkeområden skapa fortsatt konkurrenskraft och innovation.](#) Globala utmaningar och samhällsförändringar såsom exempelvis klimatfrågan och den digitala transformationen påverkar alla näringsgrenar och ställer krav på ekonomisk, social och miljömässigt hållbar utveckling, samtidigt som både digitaliseringen och hållbarhetsaspekterna är drivkrafter för innovation och konkurrenskraft. De små- och medelstora företagen i programområdet behöver ställa om för att även fortsättningsvis vara konkurrenskraftiga och där har innovation en central roll. Jämställdhet och jämlikhet är förutsättningar för hållbar samhällsutveckling och avgörande för innovationsförmågan. För Mellersta Norrlands [räkning](#) innebär det även att förutsättningar skapas för innovationer som utvecklar sydsamiska näringar. Hela befolkningens erfarenheter, kompetenser och kunskaper behövs för att till fullo nyttja innovationspotentialen i programområdet.

Ökad innovationsgrad i små- och medelstora företag

Reglabs sammanvägda innovationsindex visar att Sverige var EU:s innovationsledare år 2019. Innovationsförmågan i Mellersta Norrland har dock sjunkit över tid och ligger nu bland de lägre nivåerna i Sverige. [Den glesa befolkningsstrukturen, programområdets traditionella trögörliga branscher tillsammans med demografiska utmaningar innebär inbyggda flaskhalsar för regional innovationskapacitet och innovationsspridning. Innovationsgraden varierar inom geografin och påverkas tydligt av den lokala näringslivsstrukturen.](#) Analyser lyfter ett småskaligt näringsliv med lägre andel tillverkande företag som orsaker till låg innovationsförmåga. En låg innovationsgrad påverkar i sin tur företagens kapacitet att utvecklas, attrahera kapital och delta på internationella marknader. Samarbete i närområdet för att ge små- och medelstora företag en större marknad är värdefullt som första steg i en internationaliseringsprocess. Innovationsstödstrukturer och företagsorganisationer fyller viktiga funktioner i arbetet med att involvera företag i internationella värdekedjor samt i nationella program och satsningar för innovation och kompetensutveckling. Analyser betonar också behovet av att främja olika typer av innovation: process-, produkt- och organisations-innovationer för olika typer av verksamheter såsom småskalig tillverkning, tjänstesektorn och industrin. Det operativa programmet prioriterar innovationssatsningar utifrån företagens behov.

Samverkan mellan små- och medelstora företag och forskningsaktörer

I den årliga landrapporten för år 2019 gör EU-kommissionen bedömningen att [Sverige i huvudsak har ett gynnsamt företagsklimat men att ett](#) närmare samarbete mellan akademi och näringsliv skulle gynna innovation och investeringar. [För Mellersta Norrlands räkning ser det inte annorlunda ut, Flera](#) analyser och regionala styrdokument understryker behoven av att förbättra den företagsnära forskningsinfrastrukturen [I Mellersta Norrland](#). Tillväxtverkets statistik visar att andelen innovativa små- och medelstora företag de senare åren närmat sig rikssnittet. Därför bedöms att intensifierade satsningar på innovation och samverkan mellan forskningsaktörer och näringsliv ger goda förutsättningar för framgång.

Innovationsklimatet behöver förbättras genom samverkan och näringslivet behöver utvecklas till en grogrund för innovation. [En förbättrad förmåga och vilja att skapa interaktion mellan forskningsaktörer och omgivande samhälle behövs.](#) Forskningsaktörer behöver utveckla sina möjligheter att stötta näringslivet men det krävs också ökad kunskap om innovation bland små- och medelstora företag. Med företagen i fokus behöver alla delar av innovationsstödsystemen stärkas, dvs både kunskapsinfrastrukturen (universitet och forskningsinstitut), och stödstrukturerna. Inte minst för att främja system som ger förutsättningar för ökad innovation i glesa miljöer [och för att hitta FoU partners i andra länder.](#)

Erfarenheter visar att det tar förhållandevis lång tid från att innovationsarbetet startat tills en färdigutvecklad produkt eller tjänst kan [introduceras](#) på marknaden. Det operativa programmet bör därför ge utrymme för att projekt kan drivas längre än tre år.

Innovation för utmaningar i offentlig verksamhet

Innovationer för offentlig verksamhet på landsbygd och i glesbygd, inom ramen för det smarta specialiseringsarbetet, är av stor relevans i programområdet. Låg befolkningstäthet och en åldrande befolkning resulterar, särskilt i de glesa områdena, i små regionala och lokala skattebaser. [Det innebär högre enhetskostnader för tillhandahållande av service, färre arbetstagare som tillhandahåller dessa tjänster samt sjunkande lokala skatteintäkter.](#) Regioner och kommuner i Mellersta Norrland står inför stora utmaningar när det kommer till hantering av kostnadstryck och ökade krav på och behov av olika typer av service- och välfärdstjänster. Digitalisering kan öka utbudet av digitala samhälls- och välfärdstjänster samtidigt som behoven av att besöka t. ex. en vårdinrättning minskar. [I Mellersta Norrland med en hög andel äldre invånare, särskilt i de glesa områdena, finns en stor potential för digitala välfärdstjänster.](#)

Önskat sluttillstånd

Hållbar utveckling och ett konkurrenskraftigt näringsliv med fler innovativa produkter och tjänster för kvinnor och män genom smart specialisering

Effekter på lång sikt

- Ökat förädlingsgrad genom innovation och kommersialisering av produkter och tjänster
- Konkurrenskraftigt och hållbart näringsliv genom innovationsmognad
- Breddade marknader för små- och medelstora företag genom internationalisering och samarbete i närområdet
- Ökad andel små- och medelstora företag som introducerar produkt-, process- och tjänsteinnovationer
- Innovativa lösningar i offentlig sektor som hanterar utmaningar inom samhälls- och välfärdstjänster

Små- och medelstora företags tillväxt och konkurrenskraft

Utmaningar och behov

Globala utmaningar och samhällsförändringar såsom klimatfrågan och digitaliseringen påverkar alla näringsgrenar och ställer krav på ekonomisk, social och miljömässigt hållbar utveckling av näringslivet i Mellersta Norrland. OECD:s territoriella utvärdering av Nordliga glesbefolkade områden från 2017 pekar på att [naturtillgångar är avgörande för tillväxtmöjligheterna i Mellersta Norrland och att](#) fortsatt ekonomisk utveckling kräver fokus vid ökad produktivitet och förädlingsgrad. Det [operativa programmet](#)s särskilda målet förbättrar de små- och medelstora företagens konkurrenskraft genom att [fokusera på smart specialisering för att](#) skapa fortsatt tillväxt och ökad lönsamhet genom affärsutveckling, internationalisering och digitalisering. Särskilt i glesa miljöer. Det stämmer även väl överens med EU-kommissionens landspecifika rekommendationer, [som bland annat pekar på behoven av att stödja utveckling av nätverk för kunskapsöverföring och främjandet av innovation och globala värdekedjor.](#)

Affärsutveckling och ökad lönsamhet

Mellersta Norrlands näringslivsstruktur består huvudsakligen av små- och medelstora företag. Företagens förädlingsvärde, antal anställda och antal nya företag är lägre än landet i övrigt. Samtidigt som företagen har god lönsamhet och tillväxt. Genom satsningar på rådgivning, nätverk och kompetensutveckling kopplat till produktionsutveckling, hållbarhet, resurseffektivitet och värdekedjor kan företagen i Mellersta Norrland genomgå förnyelseprocesser, hantera konkurrens, omvandling och tillvarata de i utmaningarna inbyggda möjligheterna. Affärsutveckling kan också innebära att hantera kriser för att konsekvenserna ska bli så milda som möjligt. Satsningar som utvecklar jämställdhets- och jämlikhetsarbete är en nyckel för hållbar utveckling och handlar inte enbart om rättvisefrågor utan också om att göra bättre affärer.

Internationalisering

När det gäller internationalisering och export har regionen en liten handelsbas som inte är särskilt integrerad i globala värdekedjor. Genom insatser som ger förutsättningar för fler företag att bredda sina marknader skapas tillväxtpotential. En mångfald av kunder med olika förväntningar och behov leder i sig till ökade förutsättningar för produktutveckling och tillväxt.

Stödstrukturer som främjar företagsutveckling och företagens kapacitet att delta på internationella marknader finns till viss del men behöver stärkas. Ökade samarbeten i närområdet är värdefullt som första steg i en internationaliseringsprocess.

Digitalisering

Små- och medelstora företag i Mellersta Norrland har en lägre digitaliseringsgrad än i många andra delar av Sverige och också en låg digital spetskompetens. En stor del av näringslivet i programområdet använder IT för administrativa processer medan ett fåtal använder IT för affärsutveckling. Det finns en tydlig koppling mellan företags digitala mognad och deras lönsamhet – där företag med högre mognad också har högre lönsamhet. I Mellersta Norrland behöver förutsättningar skapas för att ta tillvara digitaliseringens potentialer och skapa möjligheter för att utveckla nya affärsmodeller och affärsmöjligheter. [Digitala lösningar har potential att genom delning av resurser och ökad information om individuella behov, leda till att produkter, processer och produktion förbättras och vidareutvecklas.](#) Digitaliseringen innebär också förutsättningar för platsberoende arbete och kreativa lösningar för företagande i hela programområdets geografi inklusive etableringar på landsbygd och i glesbygd. Även offentlig sektors behov av digitalisering inom bland annat samhälls- och välfärdstjänster innebär en potential för företagen i Mellersta Norrland. Att jobba datadrivet i programområdet öppnar stora möjligheter för företagsutveckling.

Tillgång till kapital

En välfungerande kapitalförsörjning är avgörande för uppstarten av företag och för företagens hållbara tillväxt. Men tillgången till privat riskkapital är otillräcklig i Mellersta Norrland. Det är ett marknadsmisslyckande som delvis kan förklaras av programområdets låga befolkningstäthet och stora avstånd. Därför behövs marknadskompletterande insatser, bland annat i tidiga utvecklingsskedan och vid kommersialisering av affärsidéer. Den riskkapitalfond som delfinansierats av ERUF i Mellersta Norrland de senaste programperioderna har nått förhållandevis få företag. Å andra sidan har de offentliga riskkapitalfonderna bidragit till att även privat riskkapital investerats i berörda företag. De offentligt finansierade fonderna kan alltså ha en långsiktigt strukturerande betydelse och fungerat som förebilder för privata investerare och möjliggjort för fortsatt finansiering genom finansiella instrument.

Önskat sluttillstånd

Ökad tillväxt i företagen i hela Mellersta Norrland ger hållbar utveckling och ett konkurrenskraftigt näringsliv genom smart specialisering.

Effekter på lång sikt

- Breddade marknader genom export och nya målgrupper
- Fler sysselsatta
- Ökad effektivitet
- Ökad produktivitet
- Hållbara företag

Prioritering: Hållbar omställning i näringslivet

Mellersta Norrlands tillväxtpotentialer är nära sammankopplade med de rika naturtillgångarna, som starkt präglar programområdets ekonomi. Programområdet är beroende av export av råvaror och delvis förädlade produkter, [vilket med åren kompletterats och men](#) också [delvis omvandlats till](#) en allt starkare tjänstesektor. Bland annat finns en växande marknad i den internationella besöksnäringen som inriktar sig på natur- och kulturvärden, vilket också utgör en viktig källa till kreativitet och entreprenörskap. För att förbättra den ekonomiska utvecklingen i programområdet, och samtidigt säkra en långsiktigt hållbar regional utveckling, krävs en fokusering på att öka

produktiviteten genom hållbara och cirkulära affärsmodeller baserade i diversifiering utifrån smart specialisering. Att nyttja regionens naturtillgångar utan att skada naturvärdena kommer att bli allt viktigare.

Cirkulär ekonomi

Utmaningar och behov

Förändringarna i klimatet kräver en omställning som minimerar de klimatpåverkande utsläppen och miljöpåverkan. Produktionen av varor, produkter, processer och tjänster behöver därför ställas om för att bidra till en hållbar framtid. Utvecklingen av en cirkulär ekonomi innebär en omvandling av samhället som bidrar till att nå miljö- och klimatmålen, samt Agenda 2030, samtidigt som det är en potential för att öka programområdets konkurrenskraft. ERUF Mellersta Norrland bidrar genom det särskilda målet till genomförande av Sveriges nationella strategi för cirkulär ekonomi och bidrar till uppfyllandet av i länens regionala utvecklingsstrategier.

Genom att skapa ett mer resurseffektivt och cirkulärt samhälle i våra regioner kan vi bättre ta ansvar för de negativa konsekvenser som produktionen av varor och tjänster innebär. Detta genom SMF som utvecklar och arbetar med utmaningsdriven innovation, nya affärsmöjligheter och modeller som främjar resurseffektiv användning och vidareförädling av produkter nära råvarukällan.

Minskat resursuttag och cirkulära flöden

Uttag och användningen av naturresurser är hög i Mellersta Norrland, vilket skapar utmaningar i och utanför regionen. Många av de produkter som används följer linjära flöden från utvinning av råvara till slutligt omhändertagande vid uppnådd livslängd. Dessutom hamnar många miljöfarliga ämnen i naturen vilket ger påverkan på människors och djurs välmående på kort och lång sikt. Mer avfall behöver därför användas som råvara i ny produktion och nya sätt att hantera och återvinna avfall behöver utvecklas för att höja andelen som återanvänds och återvinns, och minska den som omvandlas till energi.

Behoven av omställning ställer nya krav på företag att gå från icke hållbara lösningar till förnybara och resurseffektiva. Insatser behövs för att stötta näringslivets förmåga att styra mot cirkulära kretslopp kopplade till den egna produktionen, inklusive utveckling av affärsmodeller, tekniker, processer och produkter. [Det kan handla om en mer resurseffektiv industriell produktion, liksom ökad användning av hållbart producerade biobaserade material och bränslen, samt produktdesign utifrån ett cirkulärt resursflöde. Särskilt fokus bör ges åt att skapa kunskap om cirkulära affärsmodeller och produktionssystem.](#)

Cirkulär affärsutveckling och nya affärsmodeller

För att ställa om till ett mer cirkulärt samhälle behövs kunskap och affärsutvecklingsinsatser i näringslivet, inklusive insatser som bidrar till mer kunskap och ändrade beteendemönster hos konsumenterna. För att genomföra en samhällsomställning till ett hållbart samhälle krävs att vi arbetar både med det som produceras och konsumeras i programområdet och samtidigt att minska påverkan från den konsumtion som sker. [För konsumenten är utsläpp och andra problematiska förhållanden inte tydliga och varor prissätts oftast inte på ett sätt som speglar dess påverkan på natur och människor.](#)

[Genom utveckling och förädling, design, marknadsföringsinsatser, kommunikation och nätverk ökas förutsättningarna för företagare att hitta nya målgrupper, arbetssätt, samarbetspartners liksom att åstadkomma en breddad arbetsmarknad.](#) Affärsutveckling i SMF som arbetar cirkulärt ger ofta en positiv effekt på lokala ekonomier och kan bidra i arbetet att utjämna obalans mellan stad och land. [Då även digitalisering](#) innebär en stor potential för cirkulär ekonomi. Det skapar förutsättningar för omställning genom att hela eller delar av produkter ersätts av digitala tjänster.

Även offentliga organisationer har en stor påverkan på marknaden för cirkulära tjänster och produkter. De upphandlingsprocesser som tillämpas i offentlig sektor gynnar oftast inte företag med

cirkulära produkter och tjänster. Mer kunskap om cirkulära flöden och nya metoder för upphandling [har stor potential att kan](#) förändra och öka marknaderna för cirkulära affärsmodeller och underlätta för hållbar produktdesign, produktion och cirkulära produktionsprocesser.

Önskat sluttillstånd

Ökad konkurrenskraft och minskad miljöpåverkan i Mellersta Norrland genom en utvecklad cirkulär ekonomi

Effekter på lång sikt

- Fler företag som ingår i cirkulära flöden
- Fler cirkulära affärsmodeller
- Minimerat restavfall
- Lägre CO2 utsläpp
- Effektivare användning av ny råvara

Förnybar energi

Utmaningar och behov

Klimatförändringen är en av vår tids största utmaningar. FN, EU, Sverige och Mellersta Norrland har mål och strategier för att bli fossilbränslefria. [Det krävs förändring av hur vi lever, bor och verkar.](#) Tillgång till hållbara förnybara drivmedel och utvecklingen av hållbara energilösningar är nödvändigheter för klimatomställning. Mellersta Norrland har potential att öka små- och medelstora företags produktion och användning av förnybar energi och därför finns goda förutsättningar att ligga i täten när det kommer till klimatarbete. Detta omfattar inte minst den potential som finns i programområdet kopplat till ökad användning och produktion av biobränslen från skogligråvara och el från vattenkraft. För att nå målen om utsläppsminskningar behövs mjuka åtgärder som förändrar attityder ökar kunskap och stimulerar efterfrågan och tillgång på hållbar förnybar energi i hela regionen.

Omställning till hållbara drivmedel

Sverige ska vara klimatneutralt senast år 2045. Transporter står för en stor del av de klimatpåverkande utsläppen, såväl nationellt som i Mellersta Norrland. Utmaningarna kopplade till detta är särskilt kännbara i och med Mellersta Norrlands stora geografiska yta, långa avstånd och glesa strukturer. För att lyckas med omställningen behövs hållbara drivmedel och infrastruktur för distribution. Det gäller så väl transporter av gods, användningen av arbetsmaskiner och andra transporter, till exempel de kopplade till besöksnäringen. "Hållbara drivmedel" innebär drivmedel som långsiktigt inte äventyrar naturens förmåga till regeneration och den biologiska mångfalden.

Ökad energieffektivitet och produktion av förnybar energi

Det finns en stor efterfrågan på förnybar energi när vi ställer om olika processer och transportsystemet. Samtidigt är tillgången begränsad och målkonflikter måste adresseras och ställas mot andra värden såsom exempelvis biologisk mångfald och ett gott friluftsliv. För att den förnybara energin ska räcka till flera processer och produkter är det viktigt att stötta näringslivet kring energieffektivisering för att minska energiåtgången och öppna upp för energianvändning i andra sektorer. Detta blir extra viktigt då elektrifieringstakten av industrin och transportsektorn kommer att öka. Möjligheterna med ny teknik för att producera och tillvarata energi måste främjas, genom bland annat forskning och demonstrationsprojekt.

Elsystem som främjar förnybar energi

Omställningen till 100 procent förnybar elproduktion ställer större krav på elnäten. Med en ökad andel väderberoende elproduktion blir hantering av effektbalans allt svårare. Fler faktorer som påverkar elnätet är till exempel elektrifiering av transporter och elintensiva verksamheter. Minskade effekttoppar samt möjlighet att snabbt öka eller minska konsumtion är därför en viktig pusselbit som kan lösas via ett smartare och mer flexibelt elsystem med nya styrmetoder. Därför behövs forsknings- och innovationsinsatser samt demonstrationsprojekt som främjar att förnybar elenergi tillvaratas med minsta möjliga överföringsförluster, samtidigt som motsvarande produktion med sämre klimat- och miljöpåverkan kan fasas ut.

Önskat sluttillstånd

Hållbara kommunikationer och ett konkurrenskraftigt fossilbränslefritt näringsliv.

Effekter på lång sikt

- Minskade utsläpp av växthusgaser
- Hållbart och konkurrenskraftigt näringsliv
- Ökad produktion och användning av förnybar energi
- Effektivare användning av begränsade resurser

Komplementaritet och synergier med andra former av stöd och Östersjöstrategin

Ambitionen är att det regionala ERUF-programmet skapar synergier med en rad olika finansieringskällor, fonder och program, på regional, nationell och EU-nivå. Det gäller inte minst med statliga regionala utvecklingsmedel, kommunernas och regionernas egen finansiering samt privat medfinansiering. Den svenska planen för återhämtning och resiliens förväntas också skapa komplementaritet och synergier med ERUF Mellersta Norrland. Andra viktiga synergier skapas genom nationella och europeiska fonder och program. Särskilt intressanta ur det perspektivet är:

- Europeiska regionala utvecklingsfonden –nationella programmet
- ESF+ -Handlingsplan för Mellersta Norrland
- CAP (Landsbygdsprogrammet)
- Interreg programmen (såsom Östersjöprogrammet, Interreg Sverige-Norge, Interreg Aurora, Norra Periferin och Arktis samt och Interreg Europe)
- Digital Europe
- Horisont 2020
- LIFE
- Energimyndigheten
- Klimatklivet
- KK-stiftelsen
- Tillväxtverket
- Vinnova
- Kempestiftelsen

Östersjöstrategin möjliggör tvärsektoriellt och internationellt samarbete och kopplar ihop områden och aktiviteter som förstärker varandra. Strategin ger förutsättningar för komplementaritet med ERUF Mellersta Norrland genom det långsiktiga perspektivet och möjligheter när makroregionala insatser med gränsöverskridande mervärden genomförs och ömsesidiga tillväxt- och miljöutmaningar synliggörs. Strategin utgör är ett viktigt verktyg för att hantera globala utmaningar på makroregional nivå och tydliggör behovet och värdet av gränsöverskridande samarbeten mellan

sektorer och lärande som har potential att ytterligare förstärka det arbete som sker inom ERUF Mellersta-Norrland.

Utmaningar i fråga om administrativ kapacitet och styrning och förenklingsåtgärder

Tillväxtverket är förvaltande myndighet och har haft denna uppgift sedan programperioden 2007–2013. Ekonomistyrningsverket är revisionsmyndighet och har haft denna uppgift sedan 2007–2013. Samtliga regioner i programområdet x har haft ett ansvar för programskrivning och varit en del av genomförandet sedan programperioden X. För att underlätta för företag och projektägare har regionerna i programområdet ställt sig bakom de förslag till förenklingsåtgärder som tidigare presenterats av Tillväxtverket.

Tillämpning av Lagen om offentlig upphandling och statsstödsregler kommer att beaktas vid bedömningen av respektive projekt.

Programmet har genomgått en miljökonsekvensbedömning som syftar till att integrera miljöaspekter i programmet så att hållbar utveckling främjas. Miljökonsekvensbedömningen har beaktats i framställandet av detta program.

Aktörer i Mellersta-Norrland har samverkat kring ERUF i över 20 år och har därmed goda rutiner och nödvändig kapacitet för att mobilisera och genomföra det operativa programmet. Den administrativa och ekonomiska kapaciteten i programområdet begränsas av att offentlig sektor i programområdet är under stort kostnadstryck till följd av demografi och glesa strukturer. Såväl regioner som kommuner står inför stora utmaningar och har stora svårigheter att bygga kapacitet att klara välfärdsuppdraget. Detta leder till en utmaning i fråga om administrativ och ekonomisk kapacitet för att genomföra bland annat ekonomiskt omfattande projekt. Strategisk samverkan för att effektivt hitta alternativa lösningar för den offentliga sektorn är därför viktigt.

En erfarenhet från tidigare programperioder är att det finns utmaningar med att konkret integrera hållbarhetsaspekter i projekten och projektgenomförandet. Uppföljningen av hållbarhetsaspekterna är begränsade och det finns en brist på både kapacitet och metoder hos förvaltande myndighet och regionala aktörer. Nya krav och verktyg för omställning till hållbar utveckling kan möjligen ge stärkta förutsättningar.

Begränsningar i ekonomisk ram för förvaltande myndighet påverkar hur projekten kan spridas/koncentreras över programperioden, vilket i förlängningen kan leda till att delmålen inte uppnås och att det regionala operativa programmet får "böta" som en följd av detta när genomförandet inte kan upprätthålla tempo.

En annan generell erfarenhet är även att treåriga projektperioder är för kort i vissa typer av projekt. Det kan gälla innovationsprojekt, där tiden från forskning till kommersialisering är betydligt längre än tre år. Större infrastrukturprojekt är också mer tidskrävande. En förenklingsåtgärd är att tillåta längre projekttider för vissa projekttyper. Längre projektperioder ska inte innebära att det operativa programmet ger stöd till drift av verksamheter.

Lärdomar från tidigare erfarenheter

Lärdomar från tidigare programperiod ligger till grund för de strategiska val som gjorts i utformningen av det regionala operativa programmet för Mellersta-Norrland 2021 – 2027. Det gäller såväl erfarenheter som konstateras i programutvärderingar som erfarenheter som framkommit i dialog med regionala aktörer och programansvariga på förvaltande myndighet.

- Betydande belopp har investerats i forskningsprojekt. De FoU-inriktade projekten har dock i alltför låg omfattning utgått från behoven och förutsättningarna i små- och medelstora företag. Forskningsprojekten har inte utmynnat i innovativa produkter i den omfattning som är önskvärt. Ett ökat behov finns att involvera SMF i FoU-insatser.
- Svårigheter med lågt söktryck och medfinansiering i koldioxidsnål ekonomi och energieffektivisering, men även inom digitalisering.
- Högt söktryck och stort finansieringsbehov för insatser riktade mot SMF.
- Bredband och transportinfrastruktur har nått bra resultat när stora och övergripande projekt sammanfört många tongivande aktörer.

Tabell 1

Politiskt mål	Särskilt mål	Motivering
PO3	2. Utveckla ett hållbart, klimattåligt, intelligent, säkert och intermodalt TEN-T	<p>Nuvarande transportsystem har stora brister gällande långa restider, järnvägskapacitet, samt otillräcklig terminal-kapacitet för omlastning mellan väg och järnväg. Detta är särskilt utmanande i ett programområde med långa avstånd. Behoven av förbättringar kommer till uttryck i regionala strategidokument.</p> <p>De regionala strategierna pekar på det ökande behovet av ett mer klimatsmart transportsystem, inte minst för att nå klimatmålen i Agenda 2030.</p> <p>Den nationella finansieringen av investeringar i transportinfrastruktur svarar inte mot behoven. ERUF har en avgörande betydelse när nationella insatser samordnas med regionala prioriteringar, vilket sammantaget ger en större utväxling på satsade medel.</p>
PO3	1. Främja digital konnektivitet	<p>Digital konnektivitet är en förutsättning för regional utveckling och för att kvinnor och män ska ha möjlighet att arbeta samt driva och utveckla företag i hela programområdet.</p> <p>Omfattande investeringar är nödvändiga då nuvarande bredbandstäckning ligger långt under nationella och regionala mål.</p> <p>Det finns inga förutsättningar för kommersiell utbyggnad av bredbandsnätet i de områden i Mellersta Norrland som ännu saknar bredband. Inga nationella medel finns att tillgå. Därför är ERUF-finansiering av avgörande betydelse för utbyggt bredband i glesa områden.</p>
PO1	4. Utveckla färdigheter för smart specialisering, strukturomvandling och entreprenörskap	<p>Kravet om en god styrning av regionala S3 är nytt för denna programperiod och centralt för att lyckas med andra insatser för innovation och hållbar och smart ekonomisk omvandling. Därmed kommer behov av regionala satsningar och investeringar för att bygga</p>

		kapacitet för utveckling av färdigheter för smart specialisering, strukturomvandling och entreprenörskap.
P01	1.Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik	<p>Näringslivets investeringar i FoU är låga jämfört med riket, men goda förutsättningar för framgångsrika innovationsprojekt mot bakgrund av bland annat de framsteg som gjorts under det senaste året.</p> <p>Behoven av utvecklad samverkan mellan företag och akademi lyfts fram i regionala utvecklingsstrategier och i EU-kommissionens landrapport.</p> <p>Mot bakgrund av Mellersta Norrlands gleshet behöver särskilda insatser för att göra innovationsprojekt tillgängliga för företag med stort avstånd till FoU-aktörer</p>
P01	3.Förbättra de små- och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft	<p>EU-kommissionens landspecifika rekommendationer pekar på behoven att stödja utveckling av nätverk för kunskapsöverföring och globala värdekedjor.</p> <p>Behov av förnyelse och ökad inriktning på hållbarhet samt ökad internationalisering för att höja förädlingsvärdet i små- och medelstora företag.</p> <p>Företagen i programområdet har en låg digitaliseringsgrad. Insatser behöver sättas in för att företagen ska kunna ta tillvara på digitaliseringens potential.</p> <p>Tillgången till riskkapital är otillräcklig i Mellersta Norrland. Genom finansiella instrument kan tillgången till kapital förbättras, inte minst genom att offentligt riskkapital påverkar investeringsviljan bland privata finansiärer.</p>
P02	6. Främja övergången till en cirkulär ekonomi	<p>En cirkulär ekonomi innebär en omvandling av samhället som bidrar till att nå miljö- och klimatmålen, samt Agenda 2030, samtidigt som den är en potential för att öka programområdets konkurrenskraft i enlighet med de regionala utvecklingsstrategierna.</p> <p>Många av de produkter som används i programområdet följer linjära flöden. För att minska miljöbelastningen behöver mer avfall användas som råvara i ny produktion och nya sätt att hantera och återvinna avfall behöver utvecklas.</p> <p>Affärsutveckling i SMF som arbetar cirkulärt ger ofta en positiv effekt på lokala ekonomier och bidrar därmed i arbetet att utjämna obalans mellan stad och land.</p> <p>Utveckling av design, produktion, marknadsföring och kommunikation med inriktning på cirkularitet</p>

		ökar förutsättningarna för företag att hitta nya målgrupper, arbetssätt, och samarbetspartners liksom att åstadkomma en breddad arbetsmarknad.
PO2	2. Främja förnybar energi	Klimat- och miljöutmaningarna kräver övergång till mer förnybar energi. Programområdet har goda förutsättningar att bidra till att andelen förnybar energi ökar både genom produktion, energieffektivisering och FoU.

Referens Artikel 17(3)(b)

Kapitel 2: Prioriteringar

Referens: Artikel 17(2)) samt 17(3)(c) CPR

Tabell 1 T: Programstruktur

ID	Namn på prioritering (avsnitt 2.1) (300 tecken)	Tekniskt stöd	Beräkningsgrund	Fond	Stödd region-kategori	Valt särskilt mål
1	Innovation och företagande	Nej		ERDF	Mer utvecklade	i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik
1	Innovation och företagande	Nej		ERDF	Yttre Randområden	i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik
2	Innovation och företagande	Nej		ERDF	Mer utvecklade	iii) Förbättra de små- och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft
2	Innovation och företagande	Nej		ERDF	Yttre Randområden	iii) Förbättra de små- och

						medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft
3	Innovation och företagande	Nej		ERDF	Mer utvecklade	iv) Utveckla färdigheter för smart specialisering, strukturomvandling och entreprenörskap
4	Hållbar omställning i näringslivet	Nej		ERDF	Mer utvecklade	ii) Främja förnybar energi
5	Hållbar omställning i näringslivet	Nej		ERDF	Mer utvecklade	vi) Främja övergången till en cirkulär ekonomi
6	Ökad tillgänglighet i Mellersta Norrland	Nej		ERDF	Yttre Randområden	i) Främja digital konnektivitet
7	Ökad tillgänglighet i Mellersta Norrland	Nej		ERDF	Yttre Randområden	ii) utveckla ett hållbart, klimattåligt, intelligent, säkert och intermodalt TEN-T

2 A Prioriteringar (andra än tekniskt stöd)

Referens: Artikel 17.3d i-vi

2.A.1 Prioritering 2: Innovation och företagande

2.A.1.12 Särskilt mål 1:4, Ett smartare Europa genom investeringar i färdigheter för smart specialisering

2.A.12.1.1 Fondernas interventioner

- Relaterade typer av åtgärder (Interventioner)

Textavsnitt 8 000 tecken (exklusive mellanslag)

Insatser

Utveckling av stödstrukturer

Kravet om god styrning av regionala S3 är nytt för denna programperiod och centralt för att lyckas med andra insatser för innovation och smart ekonomisk omvandling. Behovet av satsningar för innovation och smart ekonomisk omvandling är därmed stort. Organisationer ges stöd för satsningar som bygger kapacitet och regionala ekosystem för att utveckla färdigheter för smart specialisering, strukturomvandling och entreprenörskap. Att utveckla god styrning av S3 är en löpande process och interventionerna som beskrivs utgår ifrån Mellersta Norrlands ingångsläge i arbetet.

Viktiga resultat av insatserna är bland annat ökad kapacitet för god styrning av de regionala S3. Här behövs ekosystem som är inkluderande och formade efter glesa miljöer för att hantera och överbrygga saknaden av agglomerationsfördelar. Ekosystemen utgörs av mötesplatser och nätverk

som samlar aktörer i respektive län, men även sådana som samlar aktörer över läns- och landsgränser för att exempelvis identifiera utvecklingsinsatser, samla aktörers behov för att flytta fram positioner, nya marknader och möjligheter till FoU-marknader. Kompetensutveckling hos involverade aktörer om smart specialisering som drivkraft är viktigt för den goda styrningen. Det innebär bland annat en inkluderande regional samverkan för att tillvarata affärsidéer, initiativförmåga och företagsamhet oavsett kön och bakgrund. Ekosystemen utgörs även av formande och utvecklande av stödstrukturer för bland annat innovation, kompetensförsörjning samt internationalisering som kopplar samman regionala aktörer med aktörer och värdekedjor på nationell och internationell nivå. Framtagande av analyser för att löpande utveckla processen och hantera flaskhalsar. Kompetensglapp utifrån behov som presenteras allt eftersom processen fortlöper, är en annan viktig komponent.

De huvudsakliga målgrupperna

Projektägande är de regionala utvecklingsaktörerna (RUA) eller aktörer i samverkan med RUA. Målgruppen för insatser **som görs** är aktörerna i ekosystemet: näringsliv, offentlig sektor, organisationer och akademi samt statliga myndigheter som deltar i det regionala tillväxtarbetet.

Offentliga aktörer, akademi och övriga forsknings- och utbildningsaktörer, små och medelstora företag, ekonomiska föreningar och civilsamhället. Särskilt fokus bör läggas på att säkerställa att insatserna bidrar till att inkludera underrepresenterade grupper såsom kvinnor och personer med utländsk bakgrund samt att nå en bredd av organisationer och företag. Vid utformandet av insatser är det viktigt att använda ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv.

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination

I det regionala tillväxtarbetet ska ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet integreras i analyser, strategier, program och insatser. Hållbarhetsdimensionerna är integrerade och här ingår jämställdhet, inkludering och icke-diskriminering. Smart specialisering är ett verktyg i det regionala tillväxtarbetet och hur arbetet bedrivs hållbart rapporteras till regeringen varje år utifrån de regionala utvecklingsaktörernas arbetsätt och styrning – som delvis skiljer sig åt. Insatserna inom ramen för det särskilda målet ska vara inkluderande och tillvarata alla affärsidéer, initiativförmåga och företagsamhet oavsett kön och bakgrund. En geografisk spridning är också central för att locka kreativa och talangfulla människor, företag och kapital till arbetet.

Indikation på särskilda territorier som fokuseras, inklusive planerad användning av territoriella verktyg
Hela programområdet omfattas av det särskilda målet.

Interregionala, gränsregionala och transnationella åtgärder

En intervention får helt eller delvis genomföras i annat land, även utanför EU, under förutsättning att insatsen bidrar till det särskilda målet. Samarbete med aktörer i ett eller flera andra länder kan vara integrerat i ett projekt för att stärka arbetet mot projektmålet. Samarbete med aktörer i ett eller flera andra länder kan också läggas till ett redan pågående projekt i form av ett påbyggnadsprojekt, för att stärka arbetet mot projektmålet. Båda alternativen kan användas för insatser i linje med exempelvis smart specialiseringsstrategier, Agenda 2030 eller EU:s strategi för Östersjöregionen.

Åtgärder som särskilt kan komma i fråga är utbyte av goda exempel och samverkan mellan ledande S3-regioner och plattformar. Samarbeten via det nationella ERUF-programmet och samverkan med andra ERUF-program i Sverige med liknande inriktning i strategierna för smart specialisering. Möjligheter ses även inom ramen för Östersjöprogrammet och Interreg för att förstärka de regionala ekosystemen.

Den planerade användningen av finansieringsinstrument

Användning av finansieringsinstrument planeras inte.

2.A.12.1.2 Indikatorer

Referens: Artikel 17.3d ii, samt Art 37.2b

Tabell 2: Aktivitetsindikatorer

Prioritering	Särskilt mål	Fond	Region-kategori	ID	Indikator	Mått-enhet	Delmål 2024	Mål 2029
32-	iv) Utveckla färdigheter för smart specialisering, strukturomvandling och entreprenörskap	ERDF	Mer utvecklade	RCO 16	Intressenter som deltar i entreprenörskapsprocessen	Företag och organisationer	25	60

I det fall en prioritering består av två regionkategorier ska mål och delmål delas upp mellan dessa två regionkategorier

Delmål 2024 – artikel 2.11 anger att delmål är ett mellanliggande värde som ska uppnås vid en viss tidpunkt under programperioden för en indikator som ingår i ett särskilt mål

Mål 2029 – artikel 2.10 anger att mål är ett på förhand överenskommet värde som ska uppnås i slutet av programperioden för en indikator som ingår i ett särskilt mål.

Tabell 3: Resultatindikatorer

Prioritering	Särskilt mål	Fond	Region-kategori	ID	Indikator	Mått-enhet	Baselin	Referens-år	Må	Källa	Kommentar (200)
23-	iv) Utveckla färdigheter för smart specialisering, strukturomvandling och entreprenörskap	ERDF	Mer utvecklade	SWR 03	Antal användare av implementerade stödstrukturer	Företag/organisationer	0	2020	10	Projek	

I det fall en prioritering består av två regionkategorier ska mål och delmål delas upp mellan dessa två regionkategorier

Mål 2029 – artikel 2.10 anger att mål är ett på förhand överenskommet värde som ska uppnås i slutet av programperioden för en indikator som ingår i ett särskilt mål.

2.A.1.1.3 Indikativ fördelning av programmets resurser per interventionstyp

Artikel 17.3d ii, samt Art 37.22.A.2.3 Vägledande fördelning av anslagna medel efter typ av intervention

Referens: Artikel 17.3d (vii) samt Annex 1, CPR

-

Tabell 4: Dimension 1 – interventionstyp

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EUR)
23	ERDF	Mer utvecklade	iv) Utveckla färdigheter för smart specialisering, strukturomvandling och entreprenörskap	016. Utveckling av färdigheter för smart specialisering, industriell omvandling och entreprenörskap	5 000 000

Tabell 5: Dimension 2 – finansieringsform

Övre Norrland och Mellersta Norrland

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EUR)
24	ERDF	Mer utvecklade	1:4		5 000 000

Tabell 6: Dimension 3 – territoriell genomförandemekanism och territoriell inriktning³

Övre Norrland och Mellersta Norrland

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EUR)
24	ERDF	Mer utvecklade			
1	ERDF	Yttre randområden			

Tabell 8: Dimension 7

Övre Norrland och Mellersta Norrland

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EUR)
2	ERDF	Mer utvecklade	1:4	02	2 000 000

-

Prioritering 2: Innovation och företagande

2.A.1.13 Särskilt mål 1:1, Ett smartare Europa genom förbättrad innovationskapacitet

2.A.123.1.1 Fondernas interventioner

- Relaterade typer av åtgärder (Interventioner)

Textavsnitt 8 000 tecken (exklusive mellanslag)

Insatser

De medel som finns inom ramen för programmet och de insatser som görs ska i lika utsträckning komma både män och kvinnor till godo för att lyckas tillvarata hela befolkningens erfarenheter,

kompetenser och kunskaper. Medlen ska även finnas tillgängliga för innovationsprojekt som utvecklar det sydsamiska näringslivet som kännetecknas av olika näringskombinationer och en småskalighet som innebär att det är svårt att ta del av svensk och europeisk regional tillväxtpolitik. Kontakter och insatser som görs tillsammans med aktörer utanför programgeografien i form av mellanregionala och internationella samarbeten ska ses som ett naturligt inslag i innovationsarbetet.

Direkta insatser till företag

Små- och medelstora företag i Mellersta Norrland behöver möta den industriella omvandlingen och ställa om till ekonomisk, social och miljömässigt hållbar utveckling för att även fortsättningsvis vara konkurrenskraftiga på marknader. För att göra den förflyttningen har innovation en central roll. Omvandlingen görs genom ekonomiskt stöd för forskning och innovation som utifrån S3 leder till nya produkter, process- och tjänsteinnovationer. Det operativa programmet stödjer även företagens övergång till hållbarhet. Fokus ligger vid användar- och efterfrågestyrd innovation där projekten utgår från företagets behov och problembeskrivningar. Detta förutsätter medverkan av berörda företag vid projektens utformning och genomförande. Medverkande forsknings- och utvecklingsaktörers roll inriktas främst på att fånga upp företags behov och på att utveckla innovation och lösningar i samverkan med företag.

Projekt där företag utvecklar lösningar, inom ramen för smart specialisering, för att lösa de samhälls- och välfärdsutmaningar offentlig verksamhet står inför är också viktiga. Digitala och mobila lösningar kan exempelvis vara vad offentlig sektor behöver för att lösa det hårda tryck som finns på välfärdstjänster i många lägen.

I undantag kan projekten innefatta hårda investeringar, såsom exempelvis teknisk utrustning som är nödvändig för att nå projektets mål om innovation och tillväxt. Det måste då säkerställas att investeringen är av allmän nytta eller kommer många företag till gagn.

Utveckling av stödstrukturer

Organisationer ges stöd för att utveckla metoder, samverkan och arbetsätt i form av exempelvis nya produkter, tjänster och processer. För att bedriva ett framgångsrikt arbete med fokus på användar- och efterfrågestyrd innovation utifrån företags behov och för att på sikt kunna kommersialisera fler produkter och tjänster behövs stödjande strukturer. Nya stödstrukturer kan behöva etableras och befintliga stödstrukturer kan behöva utvecklas. Stödstrukturer kan också behövas för att skapa innovationskraft och kapacitet på landsbygd och i glesbygd. Forsknings- och utvecklingsaktörer och näringsliv kan tillsammans behöva utveckla nya metoder och strukturer för innovationsstödsystem i glesa miljöer inklusive nya digitala verktyg.

Det operativa programmet stödjer också insatser som främjar innovativa partnerskap mellan privat och offentlig sektor för att driva fram nya tjänster och produkter, även inom tillhandhållande av service, inklusive digitala lösningar. Insatser för makroregionalt integrerade projekt som faller inom definitionen för den transnationella komponenten ska möjliggöras.

Uppbyggnad av miljöer och infrastruktur

Där det är nödvändigt finns möjlighet till investeringar för uppbyggnad av miljöer som möjliggör teknisk utveckling, test- och pilotverksamhet samt ökad samverkan och erfarenhetsutbyte mellan aktörerna i entreprenörprocessen kopplad till det smarta specialiseringsarbetet. För investeringar i uppbyggnad av miljöer måste det säkerställas att investeringen är av allmän nytta eller kommer många företag till gagn. Ibland kan stödstrukturer och uppbyggnad av miljöer behöva kombineras.

Effekter på kort och medellång sikt

- Fler små- och medelstora företag gör förflyttningar till mer hållbar produktion genom innovation och mer hållbara produkter

- Ökad tillgång till kunskap om innovation hos små- och medelstora företag
- Ökade FoU-investeringar i små- och medelstora företag
- Ökad grad tjänsteinnovation hos små- och medelstora företag
- Ökad involvering av små- och medelstora företag i nationella program för innovation och kompetensutveckling
- Sammankoppling mellan små- och medelstora företag och innovations- och affärsnätverk på nationell och internationell nivå för att identifiera nya FoU-möjligheter
- Stärkta innovationssystem, även i glesa miljöer.

De huvudsakliga målgrupperna
Offentliga aktörer, akademi och övriga forsknings- och utbildningsaktörer, små och medelstora företag, företagsfrämjande organisationer ekonomiska föreningar och civilsamhället. Särskilt fokus bör läggas på att säkerställa att insatserna bidrar till att inkludera underrepresenterade grupper såsom kvinnor och personer med utländsk bakgrund samt att nå en bredd av organisationer och företag. Vid utformandet av insatser är det viktigt att använda ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv.
~~Små och medelstora företag, nystartade företag, företagsfrämjande organisationer. Offentliga organisationer med uppdrag inom tillväxtområdet.~~

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination

Projekten ska bidra till jämställdhet mellan kvinnor och män, möjliggöra jämn fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män samt bidra till ett icke diskriminerande förhållningssätt och till hållbar utveckling. Det operativa programmet ska främja ökad delaktighet i innovationsarbetet i allmänhet och särskilt bland kvinnor och utrikesfödda. Det ska vara naturligt att ta tillvara kompetens och erfarenhet av innovationsarbete hos utrikesfödda företagare och arbetstagare.

Medlen ska finnas tillgängliga för projekt som inkluderar och utvecklar det sydsamiska näringslivet, som kännetecknas av olika näringskombinationer och en småskalighet som innebär att det är svårt att ta del av svensk och europeisk regional tillväxtpolitik.

När det gäller såväl jämställdhet som mångfald är det viktigt att innovationsprocesserna formas på ett sådant sätt att det inte förstärker befintliga strukturer, oftast dominerade av män med svensk bakgrund, i en segregering riktning. Effekter av mångfald och jämställdhet blir tydligare om de tar sig uttryck inom branscher och sektorer och inte enbart mellan dem.

Det särskilda målet uppmärksammar också behovet av att förbättra möjligheter till finansiering. Även här finns könsmässiga skillnader idag. Det finns exempelvis en kraftig obalans mellan kvinnor och män när det gäller finansiellt stöd inom ramen för produktutveckling och FoU. Kvinnor beviljas också lägre belopp när det gäller finansiellt stöd jämfört med män. Dessa fakta bör uppmärksammas inom ramen för de aktiviteter och projekt som genomförs.

Indikation på särskilda territorier som fokuseras, inklusive planerad användningen av territoriella verktyg

Hela programområdet omfattas av det särskilda målet.

Interregionala, gränsregionala och transnationella åtgärder

En intervention får helt eller delvis genomföras i annat land, även utanför EU, under förutsättning att insatsen bidrar till det särskilda målet. Samarbete med aktörer i ett eller flera andra länder kan vara integrerat i ett projekt för att stärka arbetet mot projektmålet. Samarbete med aktörer i ett eller flera andra länder kan också läggas till ett redan pågående projekt i form av ett påbyggnadsprojekt, för att

stärka arbetet mot projektmålet. Båda alternativen kan användas för insatser i linje med exempelvis smart specialiseringsstrategier, Agenda 2030 eller EU:s strategi för Östersjöregionen.

Fortsatta samarbeten med närliggande programområden behövs både geografiskt och tematiskt samt med nationella aktörer, i samverkansprogram och internationella projekt. Bland annat behöver internationell samverkan stärkas i öst-västlig riktning. Både Finland och Norge har flera viktiga kluster, universitet och forskning som ligger i linje med eller kompletterar våra styrke- och utvecklingsområden. Funktionell samverkan och behov inom respektive styrke- och utvecklingsområde är styrande vid val av internationella samverkansparter inom EU, där Tyskland bland andra är en av våra viktigaste exportländer.

~~Utifrån ett förutsättningsskapande perspektiv och för att synliggöra programområdets styrke- och utvecklingsområden behövs etablering och deltagande av strukturer lokalt, regionalt, nationellt och internationellt i branschnätverk, branschråd, kluster, partnerskap och konsortier på EU-nivå och andra nätverk – som gör det lättare att hitta partners i andra regioner och länder. Som exempel kan nämnas deltagande i Sevilla S3-plattformen.~~

Prioriterat är att främja insatser som interregionala, nationella och internationella klustersatsningar, samt satsningar inom privata och offentliga FoU aktörer (testmiljöer) för ökad samverkan med aktörer i andra länder både inom och utanför EU. Samt genom att främja tillgång till och deltagande i globala och europeiska fonder och program kan Mellersta Norrland bidra till ökat kapacitetsbyggande. Det kan till exempel vara genom deltagande i olika konsortier och satsningar som till exempel EU:s digitala strategi, Horizon Europe och The Green Deal, den europeiska gröna given. via externt kapital, som till exempel Interreg-program, COSME, Horisont Europe,

Inom det särskilda målet kan makroregionalt integrerade projekt som faller inom definitionen för den transnationella komponenten genomföras.

Den planerade användningen av finansieringsinstrument

Ej aktuellt.

2.A.312.1.2 Indikatorer

Tabell 2: Aktivitetsindikatorer Övre Norrland och Mellersta Norrland

Prioritering	Särskilt mål	Fond	Region-kategori	ID	Indikator	Mått-enhet	Delmål 2024	Mål 2029
12	i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik	ERDF	Mer utvecklade	RCO 01	Företag som får stöd	företag	65	215
12	j) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik	ERDF	Yttre Randområde	RCO 01	Företag som får stöd	företag	39	130
12	i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik	ERDF	Mer utvecklade	RCO 04	Företag som får icke-ekonomiskt stöd	företag	65	215
12	j) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik	ERDF	Yttre Randområde	RCO 04	Företag som får icke-ekonomiskt stöd	företag	36	130

12	i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik	ERDF	Mer utvecklade	SWO 01	Organisationer som får stöd	organisationer	4	15
12	i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik	ERDF	Yttre Randområden	SWO 01	Organisationer som får stöd	organisationer	3	10
12	i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik	ERDF	Mer utvecklade	TVV-indikator, id saknas SW 0.02	Investeringar i MSEK	(M)SEK	10	32,5
12	i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik	ERDF	Yttre Randområden	TVV-indikator, id saknas SW 0.02	Investeringar i MSEK	(M)SEK	7	25

I det fall en prioritering består av två regionkategorier ska mål och delmål delas upp mellan dessa två regionkategorier

Delmål 2024 – artikel 2.11 anger att delmål är ett mellanliggande värde som ska uppnås vid en viss tidpunkt under programperioden för en indikator som ingår i ett särskilt mål

Mål 2029 – artikel 2.10 anger att mål är ett på förhand överenskommet värde som ska uppnås i slutet av programperioden för en indikator som ingår i ett särskilt mål.

Tabell 3: Resultatindikatorer Övre Norrland och Mellersta Norrland

Prioritering	Särskilt mål	Fond	Regionkategorier	ID	Indikator	Mått enhet	Baselinje	Referensår	Mål 2029	Källa (2000)	Kommentar (2000)
12	i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik	ERDF	Mer utvecklade	RCR 05	Små och medelstora företag som gör innovationer inom företaget	Företag	0	2020	75	Projekt	
12	i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik	ERDF	Yttre Randområden	RCR 05	Små och medelstora företag som gör innovationer inom företaget	företag	0	2020	45	Projekt	
12	i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik	ERDF	Mer utvecklade	SWR 01	Antal företag som utvecklar produkter, processer och affärsmodeller	företag	0	2020	102	Projekt	
12	i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av	ERDF	Yttre Randområden	SWR 01	Antal företag som utvecklar produkter, processer och affärsmodeller	företag	0	2020	56	Projekt	

	avancerad teknik										
12	i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik	ER DF	Mer utvecklade	SWR 03	Antal användare av implementerade stödstrukturer	Organisationer/företag	0	2020	121	Projekt	
12	i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik	ER DF	Yttre Randområden	SWR 03	Antal användare av implementerade stödstrukturer	Organisationer/företag	0	2020	100	Projekt	
12	i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik	ER DF	Mer utvecklade	SWR 05	Användare av färdigställd miljö/infrastruktur	Organisationer/företag	0	2020	121	Projekt	
12	i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik	ER DF	Yttre Randområden	SWR 05	Användare av färdigställd miljö/infrastruktur	Organisationer/företag	0	2020	100	Projekt	

I det fall en prioritering består av två regionkategorier ska mål och delmål delas upp mellan dessa två regionkategorier

Mål 2029 – artikel 2.10 anger att mål är ett på förhand överenskommet värde som ska uppnås i slutet av programperioden för en indikator som ingår i ett särskilt mål.

Artikel 17.3d ii, samt Art 37.2b

2.A.31.1.3 ~~Vägledande~~ Indikativ fördelning av anslagna medel efter typ av intervention

Referens: Artikel 17.3d (vii) samt Annex 1, CPR

Tabell 4: Dimension 1 – interventionstyp

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EUR)
12	ERDF	Mer utvecklade	i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik	020. Innovationsprocesser i små och medelstora företag (processer, organisation, marknadsföring, gemensamt skapande, användar- och efterfrågestyrd innovation).	5 26 500 000
12	ERDF	Yttre randområden	i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik	020 Innovationsprocesser i små och medelstora företag (processer, organisation, marknadsföring,	45 000 000

				<i>gemensamt skapande, användar- och efterfrågestyrd innovation).</i>	
<u>12</u>	ERDF	<i>Mer utvecklade</i>	<i>i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik</i>	<i>022 Forsknings- och innovationsprocesser, tekniköverföring och samarbete mellan företag med inriktning på en koldioxidsnål ekonomi, resiliens och anpassning till klimatförändringar</i>	<i>2 600 000</i>
<u>12</u>	ERDF	<i>Yttre randområden</i>	<i>i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik</i>	<i>022 Forsknings- och innovationsprocesser, tekniköverföring och samarbete mellan företag med inriktning på en koldioxidsnål ekonomi, resiliens och anpassning till klimatförändringar</i>	<i>2 000 000</i>
<u>12</u>	ERDF	<i>Mer utvecklade</i>	<i>i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik</i>	<i>009 Forskning och innovation i offentliga forskningscentrum, högre utbildning och kompetenscentrum, inklusive nätverkande (industri-ell forskning, experimentell utveckling, genomförbarhetsstudier)</i>	<i>1 300 000</i>
<u>12</u>	ERDF	<i>Yttre randområden</i>	<i>i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik</i>	<i>009 Forskning och innovation i offentliga forskningscentrum, högre utbildning och kompetenscentrum, inklusive nätverkande (industri-ell forskning, experimentell utveckling, genomförbarhetsstudier)</i>	<i>1 000 000</i>
<u>12</u>	ERDF	<i>Mer utvecklade</i>	<i>i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik</i>	<i>019 Stöd till innovationskluster och företagsnätverk som i första hand gynnar små och medelstora företag</i>	<i>1 300 000</i>
<u>12</u>	ERDF	<i>Yttre randområden</i>	<i>i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik</i>	<i>019 Stöd till innovationskluster och företagsnätverk som i första hand gynnar små och medelstora företag</i>	<i>1 000 000</i>
<u>12</u>	ERDF	<i>Mer utvecklade</i>	<i>i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten</i>	<i>003. Investeringar i fasta tillgångar i offentliga</i>	<i>1 300 000</i>

			och användningen av avancerad teknik	forskningscentrum och högre utbildning, direkt kopplade till forskning och innovation	
<u>42</u>	ERDF	Yttre randområden	i) Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik	003. Investeringar i fasta tillgångar i offentliga forskningscentrum och högre utbildning, direkt kopplade till forskning och innovation	1 000 000

Tabell 5: Dimension 2 – finansieringsform

Övre Norrland och Mellersta Norrland

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EUR)
<u>42</u>	ERDF	Mer utvecklade	1:1		13 000 000
<u>42</u>	ERDF	Yttre randområden	1:1		10 000 000

Tabell 6: Dimension 3 – territoriell genomförandemekanism och territoriell inriktning

Övre Norrland och Mellersta Norrland

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EUR)
<u>42</u>	ERDF	Mer utvecklade			
<u>42</u>	ERDF	Yttre randområden			

Tabell 8: Dimension 7

Övre Norrland och Mellersta Norrland

<u>Prioritering nr</u>	<u>Fond</u>	<u>Regionkategori</u>	<u>Särskilt mål</u>	<u>Kod</u>	<u>Belopp (EUR)</u>
<u>2</u>	<u>ERDF</u>	<u>Mer utvecklade</u>	<u>1:1</u>	<u>02</u>	<u>5 200 000</u>
<u>2</u>	<u>ERDF</u>	<u>Yttre randområden</u>	<u>1:1</u>	<u>02</u>	<u>4 000 000</u>

Prioritering 2: Innovation och företagande

2.A.41.1 Särskilt mål 1:3, Ett smartare Europa genom affärsutveckling i små- och medelstora företag

2.A.412.1.1 Fondernas interventioner

- **Relaterade typer av åtgärder (Interventioner)**

Textavsnitt 8 000 tecken (exklusive mellanslag)

Insatser

Det operativa programmet ska bidra till att fler företag verkar på en internationell marknad och fler företag arbetar med nya typer av affärsmodeller och finner lösningar för sin kapitalförsörjning för att kunna växa. En rekommendation från genomförda utvärderingar är att stöden i högre grad bör riktas till företag med reell potential till tillväxt än till företag som enbart verkar på en lokal marknad. De medel som finns inom ramen för programmet och de insatser som görs ska i lika stor utsträckning komma både män och kvinnor till godo för att lyckas tillvarata hela befolkningens erfarenheter,

kompetenser och kunskaper. Medlen ska även finnas tillgängliga för projekt som utvecklar det sydsamiska näringslivet, som kännetecknas av olika näringskombinationer och en småskalighet som innebär att det är svårt att ta del av svensk och europeisk regional tillväxtpolitik.

Hårda investeringar kan vara relevanta när de verkligen bidrar till ökad innovationshöjd eller konkurrenskraft och tillväxt i grupper av företag. Det måste kunna säkerställas att investeringen är av allmän nytta eller kommer många företag till gagn. Investeringarna måste vara i linje med de gällande statsstödsreglerna för att kunna genomföras.

Direkta insatser till företag

Stöd ges till företag inom affärsutveckling, produktutveckling och internationalisering för att utveckla metoder för att skapa förutsättningar för entreprenöriella processer, diversifiering och förbättrad konkurrenskraft genom deltagande i globala värdekedjor, utifrån smart specialisering och hållbar affärsutveckling. Insatser för att främja och underlätta digitaliseringen samt ökad utveckling och användning av digitala verktyg och tjänster i företag är en viktig del för att skapa förutsättningar för att nyttja digitaliseringens potential för konkurrenskraft och tillväxt i SMF. Stöd kan också riktas till miljö- och klimatanpassade processer, både inom produkt- och affärsutveckling. Samverkan mellan offentliga och privata aktörer kan främjas för att öka förutsättningarna för affärs- och produktutveckling. Stöd ges i relation till både produkter, processer och tjänster.

Stöd kan ges till företag eller grupper av företag som siktar på generationsskifte, för att företagen i större grad fortlever när ägare går i pension.

Stöd kan ges till aktörer som implementerar finansiella instrument för att öka företagets möjligheter till investeringar och utveckling.

Ramprojekt där företagsstöd tillämpas kan tillåtas för insatser som riktar sig mot investeringar i enskilda företag. Detta borgar för efterfrågestyrda investeringar, användning av godkända stödformer och direkt medverkan från företagen.

Viktiga resultat är att programområdets företag ökar sin konkurrenskraft, hanterar omvandlingstrycket och breddar sina marknader, samt att företagen tillvaratar digitaliseringens potential.

Utveckling av stödstrukturer

En lärdom från tidigare programperioder är att företagssamverkan är en kostnadseffektiv och väl fungerande metod för utveckling av små- och medelstora företag. Ett starkt och sammanlänkat stödssystem i hela regionen är en förutsättning för att välmående och växande näringsliv.

Stöd kan ges till strukturer, nätverk eller kluster utifrån olika utgångspunkter, exempelvis branschtillhörighet, geografisk närhet eller internationalisering. Stödet ges till aktörer som erbjuder stöd till företag för att skapa förutsättningar för entreprenöriella processer, internationalisering och affärsutveckling genom tex rådgivning, information och kontaktskapande. Stöd ges även till att etablera och stärka stödstrukturer för företagande - och finansieringssystem, inklusive insatser som skapar förutsättningar och bygger kapacitet för företag att attrahera externt kapital, såsom rådgivning- och kompetenshöjandeinsatser kopplat till finansiering. I programområdet är modeller som tillvaratar potentialen hos företag i glesa miljöer viktiga.

Även strukturer som kopplar ihop små- och medelstora företag med affärsnätverk och aktörer på nationell och internationell nivå för att bättre koppla samman små- och medelstora företag med affärsnätverk och aktörer på nationell och internationell nivå.

Viktiga resultat är att fler företag får rådgivning, tillgång till nätverk och kompetensutveckling kopplat till produktionsutveckling, hållbarhet, resurseffektivitet och värdekedjor för att utveckla sin affärsverksamhet, produkter och tjänster för såväl hemmamarknad som export.

Effekter på kort och medellång sikt

- Små- och medelstora företag utvecklar och effektiviserar sina tjänster och produkter
- Fler hållbara företag
- Fler företag använder digitalsystem och tjänster
- Fler företag deltar i globala värdekedjor
- Sammankoppling mellan små- och medelstora företag och affärsnätverk på nationell och internationell nivå för att identifiera nya marknadsmöjligheter
- Nya modeller för affärsutveckling i glesa miljöer

De **huvudsakliga** **målgrupperna**
Offentliga aktörer, akademi och övriga forsknings- och utbildningsaktörer, små och medelstora företag, företagsfrämjande organisationer ekonomiska föreningar och civilsamhället. Särskilt fokus bör läggas på att säkerställa att insatserna bidrar till att inkludera underrepresenterade grupper såsom kvinnor och personer med utländsk bakgrund samt att nå en bredd av organisationer och företag. Vid utformandet av insatser är det viktigt att använda ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv.

~~Små och medelstora företag, nystartade företag, företagsfrämjande organisationer. Offentliga organisationer med uppdrag inom tillväxtområdet.~~

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination

Projekten ska bidra till jämställdhet mellan kvinnor och män, möjliggöra jämn fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män samt bidra till ett icke diskriminerande förhållningssätt och till hållbar utveckling. Programmet ska bidra till hållbara företag och vara ett verktyg för att öka andelen företag som drivs av kvinnor och utrikesfödda.

Internationalisering är en viktig komponent i detta särskilda mål. Därför är det naturligt att ta tillvara kompetens, kontakter och marknadskännedom om olika länder hos utrikesfödda företagare och arbetstagare.

När det gäller såväl jämställdhet som mångfald är det viktigt att stötta etableringar av företag och entreprenörskapsviljan på ett sådant sätt att det inte förstärker näringslivsstrukturen i en segregeringande riktning. Effekter av mångfald och jämställdhet blir tydligare om de tar sig uttryck inom branscher och sektorer och inte enbart mellan dem. Därför prioriteras insatser som ger utrikesfödda förbättrade förutsättningar att starta och driva företag – särskilt i sektorer där de idag är kraftigt underrepresenterade.

Det särskilda målet uppmärksammar också behovet av att förbättra möjligheter till finansiering. Även här finns könsmissiga skillnader idag. Det finns exempelvis en kraftig obalans mellan kvinnor och män när det gäller finansiellt stöd inom ramen för produktutveckling och FoU. Kvinnor beviljas också lägre belopp när det gäller finansiellt stöd jämfört med män. Dessa fakta bör uppmärksammas inom ramen för de aktiviteter och projekt som genomförs.

Indikation på särskilda territorier som fokuseras, inklusive planerad användningen av territoriella verktyg

Hela programområdet omfattas av det särskilda målet.

Interregionala, gränsregionala och transnationella åtgärder

En intervention får helt eller delvis genomföras i annat land, även utanför EU, under förutsättning att insatsen bidrar till det särskilda målet. Samarbete med aktörer i ett eller flera andra länder kan vara

integrerat i ett projekt för att stärka arbetet mot projektmålet. Samarbete med aktörer i ett eller flera andra länder kan också läggas till ett redan pågående projekt i form av ett påbyggnadsprojekt, för att stärka arbetet mot projektmålet. Båda alternativen kan användas för insatser i linje med exempelvis smart specialiseringsstrategier, Agenda 2030 eller EU:s strategi för Östersjöregionen.

Inom detta programområde eftersträvas utbyte av goda exempel och andra samverkansformer med andra regioner. Deltagande i internationella nätverk ska främjas utifrån smart specialisering och i möjlig mån bidra till målen i Östersjöstrategin. Regionerna siktar även på engagemang i European digital innovation hubs genom Digital Europe.

~~Funktionell samverkan och behov inom respektive styrke- och utvecklingsområde är styrande vid val av internationella samverkanspartner inom EU, där Tyskland bland andra är ett av våra viktigaste exportländer.~~

För att stärka konkurrenskraften inom programområdet behöver SMFs möjligheter till deltagande prioriteras i gränsöverskridande projekt kring affärsutveckling och internationalisering med närliggande programområden och genom nationella regionalfondsprogrammet.

Prioriterat är att:

- Främja SME deltagande i insatser som interregionala, nationella och internationella klustersatsningar, i andra länder både inom och utanför EU. Genom deltagande i olika konsortier och satsningar som till exempel EU:s digitala strategi, Horizon Europe och The Green Deal, Digital Europe, Interreg-program, COSME mfl
- Stärka förbindelserna och deltagande för små och medelstora underleverantörer till innovations- och affärsnätverk på nationell och internationell nivå, för att stödja nya marknads- och FoU-möjligheter.
- Främja deltagande i nationella och internationella i branschnätverk, branschråd, kluster, partnerskap och konsortier på EU-nivå och andra nätverk i andra regioner och länder.
- Skapa industriell omvandling. Identifiera och delta i transformativa nyckelaktiviteter, kapacitetsbyggande i interregionala och internationella sammanhang.

Inom det särskilda målet kan makroregionalt integrerade projekt som faller inom definitionen för den transnationella komponenten genomföras.

Den planerade användningen av finansieringsinstrument

Det finns utrymme för implementering av finansiella instrument inom detta särskilda mål.

Det operativa programmet ger utrymme för implementering av finansiella instrument. Insatserna inriktas mot marknadskompletterande insatser. Insatser kan även omfatta kompletterade insatser såsom rådgivning och insatser som stödjer kapitalförsörjningssystemet som helhet.

ERUF ska kunna kombinera finansiering från Europeiska investeringsbanken och Europeiska investeringsfonden inom detta område.

Vidare detaljer återfinns i den för ERUF framtagna förhandsbedömningen.

2.A.412.1.2 Indikatorer

Tabell 2: Aktivitetsindikatorer

Prioritering	Särskilt mål	Fond	Region-kategori	ID	Indikator	Mått-enhet	Delmål 2024	Mål 2029
2	iii) Förbättra de små och medelstora företagens	ERDF	Mer utvecklade	RCO 01	Företag som får stöd (fördelade per mikroföretag, små, medelstora, stora företag)	Företag	105	628

	tillväxt och konkurrenskraft							
2	iii) Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft	ERDF	Yttre Randområden	RCO 01	Företag som får stöd (fördelade per mikroföretag, små, medelstora, stora företag)	Företag	48	239
2	iii) Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft	ERDF	Mer utvecklade	RCO 02	Företag som får stöd genom bidrag	Företag	8	44
2	iii) Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft	ERDF	Yttre Randområden	RCO 02	Företag som får stöd genom bidrag	företag	5	26
2	iii) Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft	ERDF	Mer utvecklade	RCO 03	Företag som får stöd genom finansieringsinstrument	företag	5	18
2	iii) Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft	ERDF	Yttre Randområden	RCO 03	Företag som får stöd genom finansieringsinstrument	företag	3	11
2	iii) Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft	ERDF	Mer utvecklade	RCO 04	Företag som får icke-ekonomiskt stöd	Företag	105	528
2	iii) Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft	ERDF	Yttre Randområden	RCO 04	Företag som får icke-ekonomiskt stöd	Företag	48	239
2	iii) Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft	ERDF	Mer utvecklade	SWO 01	Organisationer som får stöd	Organisationer	12	30
2	iii) Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft	ERDF	Yttre Randområden	SWO 01	Organisationer som får stöd	Organisationer	8	20

I det fall en prioritering består av två regionkategorier ska mål och delmål delas upp mellan dessa två regionkategorier

Delmål 2024 – artikel 2.11 anger att delmål är ett mellanliggande värde som ska uppnås vid en viss tidpunkt under programperioden för en indikator som ingår i ett särskilt mål

Mål 2029 – artikel 2.10 anger att mål är ett på förhand överenskommet värde som ska uppnås i slutet av programperioden för en indikator som ingår i ett särskilt mål.

Tabell 3: Resultatindikatorer

Prioritering	Särskilt mål	Fond	Regionkategori	ID	Indikator	Måttenhet	Baselinje	Referens-år	Mål 2029	Källa (2009)	Kommentar (2009)
2	iii) Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft	ERDF	Mer utvecklade	RCR19	Företag med högre omsättning	företag	0	2020	53	Projekt	
2	iii) Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft	ERDF	Yttre randområde	RCR19	Företag med högre omsättning	företag	0	2020	24	Projekt	
2	iii) Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft	ERDF	Mer utvecklade	SWR01	Antal företag som utvecklar produkter, processer och affärsmodeller	företag	0	2020	175	Projekt	
2	iii) Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft	ERDF	Yttre randområde	SWR01	Antal företag som utvecklar produkter, processer och affärsmodeller	företag	0	2020	70	Projekt	
2	iii) Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft	ERDF	Mer utvecklade	SWR05	Användare av färdigställd miljö/infrastruktur	Organisationer/företag	0	2020	130	Projekt	
2	iii) Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft	ERDF	Yttre randområde	SWR05	Användare av färdigställd miljö/infrastruktur	Organisationer/företag	0	2020	110	Projekt	

Mål 2029 – artikel 2.10 anger att mål är ett på förhand överenskommet värde som ska uppnås i slutet av programperioden för en indikator som ingår i ett särskilt mål.

Artikel 17.3d ii, samt Art 37. 2.A.2.3 Vägledande fördelning av anslagna medel efter typ av intervention

Referens: Artikel 17.3d (vii) samt Annex 1, CPR

2.A.41.1.3 ~~Vägledande~~ Indikativ fördelning av anslagna medel efter typ av intervention
Referens: Artikel 17.3d (vii) samt Annex 1, CPR

Tabell 4: Dimension 1 – interventionstyp

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EUR)
2	ERDF	Mer utvecklade	iii) Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft	015 Affärsutveckling och internationalisering för små och medelstora företag	7 810 200 000
2	ERDF	Yttre randområden	iii) Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft	015 Affärsutveckling och internationalisering för små och medelstora företag	6 000 000
2	ERDF	Mer utvecklade	iii) Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft	010. Digitalisering av små och medelstora företag (inklusive e-handel, e-affärer och sammanlänkade affärsprocesser, digitala innovationsnav, levande laboratorier, webbentreprenörer och nystartade IKT-företag, företag-till-företag)	2 63 400 000
2	ERDF	Yttre randområden	iii) Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft	010. Digitalisering av små och medelstora företag (inklusive e-handel, e-affärer och sammanlänkade affärsprocesser, digitala innovationsnav, levande laboratorier, webbentreprenörer och nystartade IKT-företag, företag-till-företag)	2 000 000
2	ERDF	Mer utvecklade	iii) Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft	019 Stöd till innovationskluster och företagsnätverk som i första hand gynnar små och medelstora företag	2 63 400 000
2	ERDF	Yttre randområden	iii) Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft	019 Stöd till innovationskluster och företagsnätverk som i första hand gynnar små och medelstora företag	2 000 000

Tabell 5: Dimension 2 – finansieringsform

Övre Norrland och Mellersta Norrland

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EUR)
12	ERDF	Mer utvecklade	1:3		17 000 000
12	ERDF	Yttre randområden	1:3		10 000 000

Tabell 6: Dimension 3 – territoriell genomförandemekanism och territoriell inriktning

Övre Norrland och Mellersta Norrland

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EUR)
12	ERDF	Mer utvecklade			
12	ERDF	Yttre randområden			

Tabell 8: Dimension 7

Övre Norrland och Mellersta Norrland

<u>Prioritering nr</u>	<u>Fond</u>	<u>Regionkategori</u>	<u>Särskilt mål</u>	<u>Kod</u>	<u>Belopp (EUR)</u>
<u>2</u>	<u>ERDF</u>	<u>Mer utvecklade</u>	<u>1:3</u>	<u>02</u>	<u>6 800 000</u>
<u>2</u>	<u>ERDF</u>	<u>Yttre randområden</u>	<u>1:3</u>	<u>02</u>	<u>4 000 000</u>

2.A.1 Prioritering 3: Hållbar omställning i näringslivet

2.A.51.1 Särskilt mål 2:6, Ett grönare och koldioxidsnålare Europa genom cirkulär ekonomi

2.A.512.1.1 Fondernas interventioner

- Relaterade typer av åtgärder (Interventioner)

Textavsnitt 8 000 tecken (exklusive mellanslag)

Insatser

För att minska Mellersta Norrlands lokala och globala miljöavtryck samtidigt som näringslivets konkurrenskraft främjas, krävs det förändringar i näringslivet där resurseffektivitet och cirkularitet är centrala koncept. Främjande av cirkulära och resurseffektiva affärslösningar har stor potential att minska länens utsläpp av klimatgaser både i och utanför programområdet, samtidigt som det bidrar till flera andra mål inom Agenda 2030. Insatserna som görs inom ramen för programmet ska komma både män och kvinnor av olika bakgrund till godo för att lyckas tillvarata hela befolkningens erfarenheter, kompetenser och kunskaper.

Vid genomförande av projekt bör ett livscykelperspektiv tillämpas eller utvecklas. Investeringarna ska leda till minskad belastning på miljön sett till hela livscykeln.

Omställningsprocessen till cirkulär ekonomi innebär många komplexa processer samtidigt, involverar alla delar av samhället inklusive människors beteendeförändring, vilket tar lång tid. Det operativa programmet ger därför utrymme för att projekt kan drivas längre än tre år.

Direkta stöd till företag

Mellersta Norrlands företag och andra organisationer ges ekonomiskt och icke-ekonomiskt stöd för insatser fokuserade på kunskapsuppbyggnad, produktion och processer som leder till implementering och utveckling av cirkulära produkter och cirkulära processer. Det omfattar även utveckling av tjänster, affärsmodeller och produktdesign som styr mot cirkularitet. Programmet stödjer även insatser som tar tillvara på digitaliseringens möjligheter för att skapa helt nya affärsmodeller och tjänster samtidigt som de bidrar till cirkularitet och resurseffektivitet.

Även forsknings- och innovationsprojekt som stödjer företagens övergång till cirkulära produkter och processer, inklusive nya affärsmodeller och kartläggningar av materialflöden, etc. stöds. För forsknings- och innovationsinsatser inom cirkulär ekonomi är kopplingen till en hållbar och giftfri kedja viktig.

Projekten kan innefatta hårda investeringar, såsom exempelvis teknisk utrustning, som utgör en liten men avgörande del för att nå projektets mål.

Viktiga resultat är att fler företag får förutsättningar att producera och erbjuda cirkulära produkter samt att nya innovationer och forskningsresultat som främjar cirkularitet genereras.

Ramprojekt är tillämpliga.

Utveckling av stödstrukturer

Det operativa programmet stödjer etablering av nya, och utveckling av befintliga stödstrukturer, för företag som arbetar med att utveckla cirkulära produkter, processer, tjänster eller affärsmodeller. Stödet kan innefatta kompetensutveckling, affärs- och internationaliseringsinsatser samt tillkomsten av kluster och hubbar som främjar övergången till cirkulär ekonomi. Programmet stödjer även strukturer för samarbeten med forskningsinstitut på regional, nationell och internationell nivå. Insatser anpassade för den glesa geografien efterfrågas särskilt.

Programmet kan ge stöd till strukturer som bidrar till ökad kunskap om hur produkter bör utformas för längre livslängd och hur hållbart producerade produkter kan synliggöras på marknaden.

Insatser som bidrar till resurseffektivitet, återvinning och cirkulära affärsmodeller genom offentlig upphandling kan stödjas.

Viktiga resultat är att fler företag får förutsättningar att producera cirkulärt och kan erbjuda sina produkter och tjänster för såväl hemmamarknad som export. Organisationer och företag får ökade förutsättningar att upphandla varor som produceras i cirkulära flöden.

Uppbyggnad av miljöer och infrastruktur

Investeringar för uppbyggnad av miljöer för teknisk utveckling, testmiljöer och miljöer som möjliggör kommersiell produktion av cirkulära lösningar, inklusive säkerställande att återbruk och återvinning av material sker i en hållbar och giftfri kedja kan stödjas. Det omfattar även testmiljöer för innovationer som leder till utveckling av nya biobaserade produkter som ersätter fossilbaserade produkter.

Hårda investeringar kan vara aktuellt i samband med att olika test- och innovationsmiljöer behöver skapas.

Effekter på kort och medellång sikt:

- Fler företag får förutsättningar att producera cirkulärt
- Företag som drivs av kvinnor och män får ökad kunskap om cirkulära produktionsprocesser
- Stärkt marknad för återvunna & återbrukade material
- Nya affärsmöjligheter inom cirkulär ekonomi
- Fler företag samarbetar med forskningsinstitut inom cirkularitet och återanvändning.

De huvudsakliga målgrupperna

Offentliga aktörer, akademi och övriga forsknings- och utbildningsaktörer, små och medelstora företag, ekonomiska föreningar och civilsamhället. Särskilt fokus bör läggas på att säkerställa att insatserna bidrar till att inkludera underrepresenterade grupper såsom kvinnor och personer med utländsk bakgrund samt att nå en bredd av organisationer och företag. Vid utformandet av insatser är det viktigt att använda ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv.

Offentliga organisationer, små- och medelstora företag, och civilsamhället. Vikt bör läggas på att insatserna bidrar till att underrepresenterade grupper stärks, både på individ- och organisationsnivå.

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination

Projekten ska bidra till jämställdhet mellan kvinnor och män, möjliggöra jämn fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män samt bidra till ett icke diskriminerande förhållningssätt och till hållbar utveckling. Det ska vara naturligt att ta tillvara kompetens, erfarenheter och kontakter hos utrikesfödda företagare och arbetstagare.

Medlen ska finnas tillgängliga för projekt som utvecklar det sydsamiska näringslivet, som kännetecknas av olika näringskombinationer och en småskalighet som innebär att det är svårt att ta del av svensk och europeisk regional tillväxtpolitik.

Stöd för att främja utvecklingen av en cirkulär ekonomi ska riktas till både kvinnor och män och motverka befintliga strukturer vad gäller både jämställdhet och inkludering. Projektansökningarna ska innehålla en beskrivning av hur projektet stödjer jämställdhet, inkludering och icke-diskriminering.

När det gäller såväl jämställdhet som mångfald är det viktigt att stödinsatser för att främja övergången till en cirkulär ekonomi formas på ett sådant sätt att det inte förstärker näringslivsstrukturen i en segregering riktning. Befintliga stödssystem missgynnar kvinnor genom att de generellt sett beviljas lägre stöd än män. Ekonomiska och andra stöd måste fördelas på ett sätt som gör att stöden når både kvinnor och män på lika villkor.

Indikation på särskilda territorier som fokuseras, inklusive planerad användningen av territoriella verktyg

Hela programområdet omfattas av det särskilda målet.

Interregionala, gränsregionala och transnationella åtgärder

En intervention får helt eller delvis genomföras i annat land, även utanför EU, under förutsättning att insatsen bidrar till det särskilda målet. Samarbete med aktörer i ett eller flera andra länder kan vara integrerat i ett projekt för att stärka arbetet mot projekt målet. Samarbete med aktörer i ett eller flera andra länder kan också läggas till ett redan pågående projekt i form av ett påbyggnadsprojekt, för att stärka arbetet mot projekt målet. Båda alternativen kan användas för insatser i linje med exempelvis smart specialiseringsstrategier, Agenda 2030 eller EU:s strategi för Östersjöregionen.

Många av de utmaningar som Sverige och EU står inför är gränsöverskridande till sin natur, både för lokal, regional och nationell nivå. Därför kan en intervention helt eller delvis genomföras i annat land, även utanför EU, under förutsättning att insatsen bidrar till det särskilda målet. Samarbete med aktörer i ett eller flera andra länder kan vara integrerat i ett projekt för att stärka arbetet mot projekt målet. Samarbete med aktörer i ett eller flera andra länder kan också läggas till ett redan pågående projekt i form av ett påbyggnadsprojekt, för att stärka arbetet mot projekt målet. Båda alternativen kan användas för insatser i linje med exempelvis smart specialiseringsstrategier, Agenda 2030 eller EU:s strategi för Östersjöregionen.

Samverkan med andra regioner inom och utanför Sverige prioriteras när och om det bidrar till bättre måluppfyllelse. Områden för samverkan är exempelvis utbyte av kunskaper och erfarenheter rörande cirkulär ekonomi med andra regioner inom Interreg.

Inom det särskilda målet kan makroregionalt integrerade projekt som faller inom definitionen för den transnationella komponenten genomföras.

2.A.125.1.2 Indikatorer

Tabell 2: Aktivitetsindikatorer

Prioritering	Särskilt mål	Fond	Region-kategori	ID	Indikator	Mått-enhet	Delmål 2024	Mål 2029
53-	vi) Främja övergången till en cirkulär ekonomi	ERDF	Mer utvecklade	RCO 01	Företag som får stöd	Företag	60	300

53	vi) Främja övergången till en cirkulär ekonomi	ERDF	Mer utvecklade	RCO 02	Företag som får stöd genom bidrag	Företag	55	275
53	vi) Främja övergången till en cirkulär ekonomi	ERDF	Mer utvecklade	RCO 04	Företag som får icke-ekonomiskt stöd	företag	55	275
53	vi) Främja övergången till en cirkulär ekonomi	ERDF	Mer utvecklade	SWO 01	Organisationer som får stöd	organisationer	5	25
53	vi) Främja övergången till en cirkulär ekonomi	ERDF	Mer utvecklade	SWO 02	Investeringar MSEK	(M)SEK	11	55

I det fall en prioritering består av två regionkategorier ska mål och delmål delas upp mellan dessa två regionkategorier

Delmål 2024 – artikel 2.11 anger att delmål är ett mellanliggande värde som ska uppnås vid en viss tidpunkt under programperioden för en indikator som ingår i ett särskilt mål

Mål 2029 – artikel 2.10 anger att mål är ett på förhand överenskommet värde som ska uppnås i slutet av programperioden för en indikator som ingår i ett särskilt mål.

Tabell 3: Resultatindikatorer

Prioritering	Särskilt mål	Fond	Regionkategori	ID	Indikator	Mått enhet	Baselinje	Referens-år	Mål 2029	Källa (200)	Kommentar (200)
53	vi) Främja övergången till en cirkulär ekonomi	ERDF	Mer utvecklade	SWR 01	Antal företag som utvecklar produkter, processer och affärsmodeller	företag	0	2020	90	Projekt	
53	vi) Främja övergången till en cirkulär ekonomi	ERDF	Mer utvecklade	SWR 02	Antal organisationer som utvecklar produkter och processer	organisationer	0	2020	12	Projekt	
53	vi) Främja övergången till en cirkulär ekonomi	ERDF	Mer utvecklade	SWR 03	Antal användare av implementerade stödstrukturer	Individer, organisationer, företag	0	2020	110	Projekt	
53	vi) Främja övergången till en cirkulär ekonomi	ERDF	Mer utvecklade	SWR 05	Användare av färdigställd miljö/infrastruktur	användare	0	2020	110	Projekt	

I det fall en prioritering består av två regionkategorier ska mål och delmål delas upp mellan dessa två regionkategorier

Mål 2029 – artikel 2.10 anger att mål är ett på förhand överenskommet värde som ska uppnås i slutet av programperioden för en indikator som ingår i ett särskilt mål.

Artikel 17.3d ii, samt Art 37.22.A.2.3 Vägledande fördelning av anslagna medel efter typ av intervention

Referens: Artikel 17.3d (vii) samt Annex 1, CPR

2.A.51.1.3 Vägledande Indikativ fördelning av anslagna medel efter typ av intervention

Referens: Artikel 17.3d (vii) samt Annex 1, CPR

Tabell 4: Dimension 1 – interventionstyp

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EUR)
<u>13</u>	ERDF	Mer utvecklade	vi) Främja övergången till en cirkulär ekonomi	045 Främjande av användningen av återvunnet material som råvara	3 300 000
<u>13</u>	ERDF	Mer utvecklade	vi) Främja övergången till en cirkulär ekonomi	047 Stöd till miljövänliga produktionsprocesser och resurseffektivitet i små och medelstora företag	1 100 000
<u>13</u>	ERDF	Mer utvecklade	vi) Främja övergången till en cirkulär ekonomi	044 Hantering av verksamhetsavfall, industriavfall och farligt avfall	1 100 000
<u>13</u>	ERDF	Mer utvecklade	vi) Främja övergången till en cirkulär ekonomi	020. Innovationsprocesser i små och medelstora företag (processer, organisation, marknadsföring, gemensamt skapande, användar- och efterfrågestyrd innovation).	3 300 000
<u>13</u>	ERDF	Mer utvecklade	vi) Främja övergången till en cirkulär ekonomi	003 investeringar i fasta tillgångar i offentliga forskningscentra	1 100 000
<u>3</u>	ERDF	Mer utvecklade	vi) Främja övergången till en cirkulär ekonomi	019 Stöd till innovationskluster och företagsnätverk som i första hand gynnar små och medelstora företag	1 100 000

Tabell 5: Dimension 2 – finansieringsform

Övre Norrland och Mellersta Norrland

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EUR)
<u>13</u>	ERDF	Mer utvecklade	2:6		11 000 000

Tabell 6: Dimension 3 – territoriell genomförandemekanism och territoriell inriktning⁵

Övre Norrland och Mellersta Norrland

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EUR)
<u>13</u>	ERDF	Mer utvecklade			
1	ERDF	Yttre randområden			

Tabell 8: Dimension 7

Övre Norrland och Mellersta Norrland

<u>Prioritering nr</u>	<u>Fond</u>	<u>Regionkategori</u>	<u>Särskilt mål</u>	<u>Kod</u>	<u>Belopp (EUR)</u>
<u>3</u>	ERDF	Mer utvecklade	2:6	02	4 400 000

Prioritering 3: Hållbar omställning i näringslivet

2.A.61.1 Särskilt mål 2:2, Ett grönare och koldioxidsnålare Europa genom att främja förnybar energi

2.A.612.1.1 Fondernas interventioner

- Relaterade typer av åtgärder (Interventioner)

Textavsnitt 8 000 tecken (exklusive mellanslag)

Insatser

De medel som finns inom ramen för det regionala ERUF-programmet och de insatser som görs, ska i lika stor utsträckning komma både män och kvinnor till godo för att lyckas tillvarata hela befolkningens erfarenheter, kompetenser och kunskaper. Medlen ska även finnas tillgängliga för projekt som utvecklar det sydsamiska näringslivet, som kännetecknas av olika näringskombinationer och en småskalighet som innebär att det är svårt att ta del av svensk och europeisk regional tillväxtpolitik.

Direkta insatser till företag

Små- och medelstora företag i Mellersta Norrland behöver möta omställningen till hållbara drivmedel för att även fortsättningsvis vara hållbara och konkurrenskraftiga på marknaden. Omställningen görs genom ekonomiskt stöd till företag för utveckling av nya produkter, processer och tjänster som bidrar till omställningen till förnybar energi. Det gäller också insatser som främjar produktionen av hållbar förnybar energi och stöd till insatser som främjar utbyggnad av infrastruktur för förnybara drivmedel för tunga och lättare fordon.

Stöd kan ges till innovationskluster och företagsnätverk som erbjuder små- och medelstora företag och organisationer kunskapshöjande aktiviteter och nätverkande med fokus på förnybar energi.

Viktiga resultat är ökad grad av förnybar energi och minskat behov av import av fossil energi. Insatserna främjar möjligheten för Mellersta Norrland att ta vara på de affärsmöjligheter som finns i klimatsomställningen. Viktiga resultat är minskad klimatpåverkan från godstransporter, arbetsmaskiner och andra transporter genom god tillgång till och infrastruktur (ej drift) för hållbara förnybara drivmedel, i synnerhet i områden där marknadskrafterna inte bär.

Projekten kan innefatta hårda investeringar, såsom exempelvis teknisk utrustning som är nödvändig för att nå projektets mål.

Utveckling av stödstrukturer

Organisationer ges stöd för insatser till små- och medelstora företag och organisationer, såsom kunskapsspridning och nätverksbyggande som bidrar till förbättrad infrastruktur och ökad användning och produktion av förnybara drivmedel. Organisationer ges stöd för insatser som utvecklar produkter, processer och tjänster och för energieffektivitets- och demonstrationsprojekt i små- och medelstora företag. Andra viktiga insatser är utveckling av upphandlingsprocesser som främjar användandet av förnybar energi.

Nya stödstrukturer kan behöva etableras och befintliga stödstrukturer kan behöva utvecklas. Stödstrukturer kan också behövas för att ta tillvara innovationskraft och kapacitet på landsbygd och i glesbygd.

Effekter på kort och medellång sikt

- Ökad tillgång och efterfrågan på infrastruktur och hållbara förnybara drivmedel
- Ökad kunskap och förändrade attityder hos organisationer i regionen
- Nya produkter och processer som främjar förnybar energi
- Smartare och flexibla elnät

De huvudsakliga målgrupperna

Offentliga aktörer, akademi och övriga forsknings- och utbildningsaktörer, små och medelstora företag, ekonomiska föreningar och civilsamhället. Särskilt fokus bör läggas på att säkerställa att insatserna bidrar till att inkludera underrepresenterade grupper såsom kvinnor och personer med utländsk bakgrund samt att nå en bredd av organisationer och företag. Vid utformandet av insatser är det viktigt att använda ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv.

Små- och medelstora företag i programområdet, företag och organisationer inom energisektorn och i energiintensiva sektorer. Aktörer på energiområdet i privat och offentlig sektor, inte minst FoU-aktörer.

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination

Energisektorn domineras historiskt, och fortfarande idag, av manliga strukturer. Att aktivt arbeta för att förändra dessa strukturer är viktigt för såväl samhället som för branschen. Att få in nya perspektiv och kompetenser är nödvändigt för att bredda perspektiven inom energisektorns verksamhet och kan vara en direkt avgörande faktor för hållbar tillväxt. Det är också viktigt att nå ut till grupper i samhället som tidigare inte uppmärksammats när det gäller energianvändning.

Medlen ska finnas tillgängliga för projekt som utvecklar det sydsamiska näringslivet, som kännetecknas av olika näringskombinationer och en småskalighet som innebär att det är svårt att ta del av svensk och europeisk regional tillväxtpolitik.

Indikation på särskilda territorier som fokuseras, inklusive planerad användningen av territoriella verktyg

Hela programområdet omfattas av det särskilda målet.

Interregionala, gränsregionala och transnationella åtgärder

En intervention får helt eller delvis genomföras i annat land, även utanför EU, under förutsättning att insatsen bidrar till det särskilda målet. Samarbete med aktörer i ett eller flera andra länder kan vara integrerat i ett projekt för att stärka arbetet mot projektmålet. Samarbete med aktörer i ett eller flera andra länder kan också läggas till ett redan pågående projekt i form av ett påbyggnadsprojekt, för att stärka arbetet mot projektmålet. Båda alternativen kan användas för insatser i linje med exempelvis smart specialiseringsstrategier, Agenda 2030 eller EU:s strategi för Östersjöregionen.

Många av de utmaningar som Sverige och EU står inför är gränsöverskridande till sin natur, både för lokal, regional och nationell nivå. Därför kan en intervention helt eller delvis genomföras i annat land, även utanför EU, under förutsättning att insatsen bidrar till det särskilda målet. Samarbete med aktörer i ett eller flera andra länder kan vara integrerat i ett projekt för att stärka arbetet mot projektmålet. Samarbete med aktörer i ett eller flera andra länder kan också läggas till ett redan pågående projekt i form av ett påbyggnadsprojekt, för att stärka arbetet mot projektmålet. Båda alternativen kan användas för insatser i linje med exempelvis smart specialiseringsstrategier, Agenda 2030 eller EU:s strategi för Östersjöregionen.

Samverkan med andra regioner inom och utanför Sverige prioriteras som bidrar till bättre måluppfyllelse. Områden för samverkan är exempelvis utbyte av kunskaper och erfarenheter rörande cirkulär ekonomi med andra regioner inom Interreg.

Inom det särskilda målet kan makroregionalt integrerade projekt som faller inom definitionen för den transnationella komponenten genomföras.

2.A.612-1.2 Indikatorer

Referens: Artikel 17.3d ii, samt Art 37.2b

Tabell 2: Aktivitetsindikatorer Övre Norrland och Mellersta Norrland

Prioritering	Särskilt mål	Fond	Region-kategori	ID	Indikator	Mått-enhet	Delmål 2024	Mål 2029
43	ii) Främja förnybar energi	ERDF	Mer utvecklade	RCO 01	Företag som får stöd	Företag	40	200
43	ii) Främja förnybar energi	ERDF	Mer utvecklade	RCO 02	Företag som får stöd genom bidrag	Företag	4	40
43	ii) Främja förnybar energi	ERDF	Mer utvecklade	RCO 04	Företag som får icke-ekonomiskt stöd	Företag	40	200
43	ii) Främja förnybar energi	ERDF	Mer utvecklade	SWO 01	Organisationer som får stöd	Organisationer	2	10

det fall en prioritering består av två regionkategorier ska mål och delmål delas upp mellan dessa två regionkategorier

Delmål 2024 – artikel 2.11 anger att delmål är ett mellanliggande värde som ska uppnås vid en viss tidpunkt under programperioden för en indikator som ingår i ett särskilt mål

Mål 2029 – artikel 2.10 anger att mål är ett på förhand överenskommet värde som ska uppnås i slutet av programperioden för en indikator som ingår i ett särskilt mål.

Tabell 3: Resultatindikatorer

Prioritering	Särskilt mål	Fond	Regionkategori	ID	Indikator	Måttenhet	Baselin	Referens-år	Mål 2029	Källa (200)	Kommentar (200)
43	ii) Främja förnybar energi	ERDF	Mer utvecklade	SWR01	Antal företag som utvecklar produkter, processer och affärsmodeller	företag	0	2020	60	Projekt	
43	ii) Främja förnybar energi	ERDF	Mer utvecklade	SWR03	Antal användare av implementerade stödstrukturer	Individer, organisationer, företag	0	2020	37	Projekt	

I det fall en prioritering består av två regionkategorier ska mål och delmål delas upp mellan dessa två regionkategorier

Mål 2029 – artikel 2.10 anger att mål är ett på förhand överenskommet värde som ska uppnås i slutet av programperioden för en indikator som ingår i ett särskilt mål.

2.A.61.1.3 ~~Vägledande~~ Indikativ fördelning av anslagna medel efter typ av intervention

Referens: Artikel 17.3d (vii) samt Annex 1, CPR

Tabell 4: Dimension 1 – interventionstyp

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EUR)
43	ERDF	Mer utvecklade	ii) Främja förnybar energi -	022 Forsknings- och innovationsprocesser, tekniköverföring och samarbete mellan företag med inriktning på en koldioxidsnål ekonomi, resiliens och anpassning till klimatförändringar	800 000
43	ERDF	Mer utvecklade	ii) Främja förnybar energi -	019 Stöd till innovationskluster och företagsnätverk som i första hand gynnar små och medelstora företag	800 000
43	ERDF	Mer utvecklade	ii) Främja förnybar energi -	027 Stöd till företag som tillhandahåller tjänster som bidrar till en koldioxidsnål ekonomi och motståndskraft mot klimatförändringar	800 000
43	ERDF	Mer utvecklade	ii) Främja förnybar energi -	047 Stöd till miljövänliga produktionsprocesser och resurseffektivitet i små och medelstora företag	800 000
43	ERDF	Mer utvecklade	ii) Främja förnybar energi -	024 Energieffektivitet och	800 000

				demonstrationsprojekt i små och medelstora företag samt stödåtgärder	
--	--	--	--	---	--

Tabell 5: Dimension 2 – finansieringsform

Övre Norrland och Mellersta Norrland

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EUR)
<u>13</u>	ERDF	Mer utvecklade	2:2		4 000 000

Tabell 6: Dimension 3 – territoriell genomförandemekanism och territoriell inriktning^a

Övre Norrland och Mellersta Norrland

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EUR)
<u>13</u>	ERDF	Mer utvecklade			
1	ERDF	Yttre randområden			

Tabell 8: Dimension 7

Övre Norrland och Mellersta Norrland

<u>Prioritering nr</u>	<u>Fond</u>	<u>Regionkategori</u>	<u>Särskilt mål</u>	<u>Kod</u>	<u>Belopp (EUR)</u>
<u>3</u>	ERDF	Mer utvecklade	2:2	02	1 600 000

2.A.1 Prioritering 1: Ökad tillgänglighet i Mellersta Norrland

2.A.71.1 Särskilt mål 3:1, Ett mer sammanlänkat Europa genom främjad digital konnektivitet

2.A.712.1.1 Fondernas interventioner

- Relaterade typer av åtgärder (Interventioner)

Textavsnitt 8 000 tecken (exklusive mellanslag)

Insatser

Det operativa programmet ska bidra till utbyggnad av ortssammanbindande nät med optisk fiber eller annan teknisk lösning med motsvarande överföringskapacitet som krävs för att nå det nationella bredbandsmålet 2025. Projektmedlen riktas till insatser i de områden som prioriteras i de regionala bredbandsstrategierna och/eller de regionala behovskartläggningarna.

Erfarenheterna från föregående programperiod visar att bredbandsprojekt som byggt på övergripande strategier varit framgångsrika, särskilt när ERUF-finansierade projekt för utbyggnad av ortssammanbindande nät kombinerats med stöd från Landsbygdsprogrammet för utbyggnad av de lokala accessnäten. I dessa projekt har också kommunala bredbandsstrategier och medfinansiering från kommuner eller kommunala bolag haft avgörande betydelse.

Viktiga resultat av insatser för utbyggt ortssammanbindande nät är att fler hushåll och företag får tillgång till bredband med hög överföringskapacitet.

Insatser för att ansluta till accessnät kompletteras om möjligt med insatser från Post- och Telestyrelsen (PTS)s Landsbygdsprogrammet.

Uppbyggnad av miljöer och infrastruktur

Det operativa programmet ger stöd till utbyggnad av infrastruktur i form av ortssammanbindande bredbandsnät. Stöd kan lämnas till offentliga och privata nätägare som bygger ortssammanbindande nät i överensstämmelse med regionala bredbandsstrategier och Post- och Telestyrelsens bestämmelser för stöd till bredbandsinvesteringar.

Effekter på kort och medellång sikt:

- Lokala nät som möjliggör anslutning av hushåll och företag byggs upp på fler platser
- Avancerad trådlös kommunikation leder till tillgång till bredband för fler boende i glesa områden
- Fler företag får förutsättningar att nå en bredare marknad
- Fler kvinnor och män får tillgång till snabbt bredband
- Fler kvinnor och män kan nyttja digitala tjänster

De huvudsakliga målgrupperna

Den direkta målgruppen för stödet utgörs av offentliga och privata aktörer som investerar i infrastruktur i form av ortssammanbindande bredband.

Målgrupp i form av användare av den digitala infrastrukturen består av hushåll och företag som ansluter sig till bredband längs de sträckor som nås av det ortssammanbindande nätet. Även offentliga aktörer, små och medelstora företag, ekonomiska föreningar och civilsamhället. Särskilt fokus bör läggas på att säkerställa att insatserna bidrar till att inkludera underrepresenterade grupper såsom kvinnor och personer med utländsk bakgrund samt att nå en bredd av organisationer och företag. Vid utformandet av insatser är det viktigt att använda ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv.

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination

Utbyggnaden av det ortssammanbindande nätet minskar det digitala utanförskapet när de som bor i glesa områden får tillgång till digitala tjänster på samma villkor som de som bor i mer centralt belägna områden. Möjligheten att ansluta hushåll och företag kommer att vara öppen för både kvinnor och män.

Indikation på särskilda territorier som fokuseras, inklusive planerad användningen av territoriella verktyg

Hela programområdet omfattas av det särskilda målet. De regionala bredbandsstrategierna anger var investeringarna kommer att ske. Det betyder att investeringarna kommer att ske i programområdets mer glesbebyggda områden.

Interregionala, gränsregionala och transnationella åtgärder

En intervention får helt eller delvis genomföras i annat land, även utanför EU, under förutsättning att insatsen bidrar till det särskilda målet. Samarbete med aktörer i ett eller flera andra länder kan vara integrerat i ett projekt för att stärka arbetet mot projekt målet. Samarbete med aktörer i ett eller flera andra länder kan också läggas till ett redan pågående projekt i form av ett påbyggnadsprojekt, för att stärka arbetet mot projekt målet. Båda alternativen kan användas för insatser i linje med exempelvis smart specialiseringsstrategier, Agenda 2030 eller EU:s strategi för Östersjöregionen.

Detta särskilda mål avser uteslutande anläggning av ortssammanbindande fibernät i Mellersta Norrland enligt regionala bredbandsstrategier. Interventioner utanför programområdet bidrar inte till ökad tillgång till bredband i Mellersta Norrland och är därför inte aktuella. På längre sikt är dock insatserna en förutsättning för aktörers aktivitet och samverkan med andra regioner och länder.

Den planerade användningen av finansieringsinstrument
Ej aktuellt.

2.A.71.1.2 Indikatorer

Referens: Artikel 17.3d ii, samt Art 37.2b

Tabell 2: Aktivitetsindikatorer Övre Norrland och Mellersta Norrland

Prioritering	Särskilt mål	Fond	Region-kategori	ID	Indikator	Mått-enhet	Delmål 2024	Mål 2029
61	i) Främja digital konnektivitet	ERDF	Yttre Randområden	RCO 42	Extra företag med bredband med mycket hög kapacitet	Hushåll	220	1 100

I det fall en prioritering består av två regionkategorier ska mål och delmål delas upp mellan dessa två regionkategorier

Delmål 2024 – artikel 2.11 anger att delmål är ett mellanliggande värde som ska uppnås vid en viss tidpunkt under programperioden för en indikator som ingår i ett särskilt mål

Mål 2029 – artikel 2.10 anger att mål är ett på förhand överenskommet värde som ska uppnås i slutet av programperioden för en indikator som ingår i ett särskilt mål.

Tabell 3: Resultatindikatorer

Prioritering	Särskilt mål	Fond	Region-kategori	ID	Indikator	Mått-enhet	Baseline	Referens-år	Mål 2029	Källa (200)	Kommentar (200)
1	i) Främja digital konnektivitet	ERDF	Yttre randområden	RRCR 54	Företag som abonnerar på bredband med mycket hög kapacitet	hushåll	0	2020	1 050	Projekt	

I det fall en prioritering består av två regionkategorier ska mål och delmål delas upp mellan dessa två regionkategorier

Mål 2029 – artikel 2.10 anger att mål är ett på förhand överenskommet värde som ska uppnås i slutet av programperioden för en indikator som ingår i ett särskilt mål.

2.A.71.1.3 Vägledande Indikativ fördelning av anslagna medel efter typ av intervention

Referens: Artikel 17.3d (vii) samt Annex 1, CPR

Tabell 4: Dimension 1 – interventionstyp Övre Norrland och Mellersta Norrland

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EUR)
61	ERDF	Yttre randområden	i) Främja digital konnektivitet	051 IKT: Bredband med mycket hög kapacitet (stam/ backhålnät)	9 600 000
61	ERDF	Yttre randområden	i) Främja digital konnektivitet	054 IKT: Bredbandsnät med mycket hög kapacitet (tillträde/accessnät)	2 400 000

				med prestanda motsvarande optisk fiber fram till basstationen för avancerad trådlös kommunikation)	
--	--	--	--	--	--

Tabell 5: Dimension 2 – finansieringsform

Övre Norrland och Mellersta Norrland

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EUR)
1	ERDF	Yttre randområden	3:1		12 000 000

Tabell 6: Dimension 3 – territoriell genomförandemekanism och territoriell inriktning⁶

Övre Norrland och Mellersta Norrland

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EUR)
1	ERDF	Mer utvecklade			
1	ERDF	Yttre randområden			

Tabell 8: Dimension 7

Övre Norrland och Mellersta Norrland

<u>Prioritering nr</u>	<u>Fond</u>	<u>Regionkategori</u>	<u>Särskilt mål</u>	<u>Kod</u>	<u>Belopp (EUR)</u>
<u>1</u>	<u>ERDF</u>	<u>Yttre randområden</u>	<u>3:1</u>	<u>02</u>	<u>4 800 000</u>

Prioritering 1: Ökad tillgänglighet i Mellersta Norrland

2.A.81.1 Särskilt mål 3:2, Ett mer sammanlänkat Europa genom att utveckla ett hållbart, klimattåligt, intelligent, säkert och intermodalt TEN-T

2.A.812.1.1 Fondernas interventioner

- **Relaterade typer av åtgärder (Interventioner)**

Textavsnitt 8 000 tecken (exklusive mellanslag)

Insatser

Insatser som prioriteras är sådana som förbättrar och förenklar användningen av och tillgången till befintlig infrastruktur, samt insatser som minskar koldioxidutsläppen. Även utredningar och planer som lägger grund för en framtida sammanhållen transportinfrastruktur efter stråket är av vikt. Exempel på insatser inom det särskilda målet är:

- Insatser för minskade res- och transporttider genom fortsatta investeringar i infrastruktur (bland annat i form av fler och längre mötesspår och färre obevakade plankorsningar på Mittbanan) och ny teknik på väg och järnväg i strategiska stråk.
- Ökad terminalkapacitet med fler och förbättrade strategiska noder för omlastning mellan väg, järnväg och sjöfart.
- Insatser för ökat kollektivt resande genom stationer och hållplatser i strategiska lägen och överbryggande av barriärer för tillgänglighet till dessa, samt utvecklad resenärsinformation
- Utveckling av möjligheterna till enkelt byte mellan olika trafikslag vid hållplatser och stationer
- Åtgärder i vägnätet för god tillgänglighet till terminaler, stationer och hållplatser
- Beteendepåverkan för att föra över resor och godstransporter till järnväg.

Uppbyggnad av miljöer och infrastruktur

Det operativa programmet för Mellersta Norrland fokuserar på investeringar och andra insatser som kan bidra till att göra Mittbanan till en fossilfri transportkorridor med kortare restider och fler resenärer än idag och som bidrar till större arbetsmarknadsregioner.

Lärdomarna från genomförandet av stora infrastrukturprojekt under föregående programperiod är goda; inte minst avseende behoven av strukturerad och systematisk fysisk planering, på kommunal, regional och gränsregional nivå.

Investeringar i transportinfrastruktur ska ske enligt fyrstegsprincipen:

1. Tänk om. Det första steget handlar om att först och främst överväga åtgärder som kan påverka behovet av transporter och resor samt valet av transportsätt.
2. Optimera. Det andra steget innebär att genomföra åtgärder som medför ett mer effektivt utnyttjande av den befintliga infrastrukturen.
3. Bygg om. Vid behov genomförs det tredje steget som innebär begränsade ombyggnationer.
4. Bygg nytt. Det fjärde steget genomförs om behovet inte kan tillgodoses i de tre tidigare stegen. Det betyder nyinvesteringar och/eller större ombyggnadsåtgärder.

Interventionstyper

- 068 Ombyggda eller förbättrade järnvägar - övergripande TEN-T nätet

Effekter på kort och medellång sikt:

- Smidigare växling från andra transportslag till tåg på Mittbanan
- Fler kvinnor och män reser med tåg på Mittbanan
- Kortare restider på Mittbanan

De huvudsakliga målgrupperna

Offentliga aktörer, små och medelstora företag, ekonomiska föreningar och civilsamhället. Särskilt fokus bör läggas på att säkerställa att insatserna bidrar till att möta behoven hos och inkludera underrepresenterade grupper, så som kvinnor och utrikesfödda, både på individ- och

organisationsnivå. Vid utformandet av insatser är det viktigt att använda ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv.

Huvudsakliga stödmottagare är statliga och regionala myndigheter och andra offentliga organisationer. Målgrupp för den förbättrade transportinfrastrukturen utgörs av kvinnor och män i programområdet samt företag och organisationer.

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination

Det särskilda målet stöder investeringar i en transportinfrastruktur som öppnar möjligheter för trafikoperatörerna att utveckla sin verksamhet i form av person- och godstransporter. Generellt sett utnyttjar kvinnor kollektivtrafik för sin arbetspendling i högre utsträckning än män. Bättre transportinfrastruktur ger möjlighet till bättre kollektivtrafik, vilket förbättrar pendlingsmöjligheterna för alla, inte minst kvinnor. En överflyttning av resor från väg till järnväg förutsätter att fler män väljer att resa kollektivt. Investeringarna i infrastruktur behöver därför kompletteras med insatser för att påverka resmönstren hos kvinnor och män.

De investeringar som görs i transportinfrastruktur ska vara tillgänglighetsanpassade. Detta gäller exempelvis hållplatser, resecentra, och informationssystem.

För att uppfylla kraven på jämställdhet och icke-diskriminering ska projekten säkerställa att genomförandeorganisationen har kunskap om jämställdhet och intersektionalitet kopplat till transportplanering.

Indikation på särskilda territorier som fokuseras, inklusive planerad användningen av territoriella verktyg

Hela programområdet omfattas av det särskilda målet. Behoven av utveckling av Mittbanan leder till att programmets investeringar koncentreras till banans öst-västliga sträckning genom Västernorrlands och Jämtlands län.

Interregionala, gränsregionala och transnationella åtgärder

En intervention får helt eller delvis genomföras i annat land, även utanför EU, under förutsättning att insatsen bidrar till det särskilda målet. Samarbete med aktörer i ett eller flera andra länder kan vara integrerat i ett projekt för att stärka arbetet mot projektmålet. Samarbete med aktörer i ett eller flera andra länder kan också läggas till ett redan pågående projekt i form av ett påbyggnadsprojekt, för att stärka arbetet mot projektmålet. Båda alternativen kan användas för insatser i linje med exempelvis smart specialiseringsstrategier, Agenda 2030 eller EU:s strategi för Östersjöregionen.

Vid norska gränsen ansluter Mittbanan till Meråkerbanan som fortsätter till Trondheim. Hamnanläggningen i Trondheim är av stor betydelse för exporterande företag i Mellersta Norrland och angränsande regioner. För närvarande är Meråkersbanans standard i underkant, vilket begränsar banans godskapacitet, men norska myndigheter har fattat beslut om omfattande upprustning av banan. En upprustad Meråkerbana möjliggör ökade godstransporter i öst-västlig riktning på Mittbanan. För att på bästa sätt dra nytta av Mittbanan och Meråkersbanan till Trondheim behöver det befintliga samarbetet mellan svenska och norska myndigheter och övriga aktörer utvecklas ytterligare.

Programmet kommer inte att finansiera infrastrukturinsatser utanför Mellersta Norrland. Genom gränsregional samverkan kan aktörer i de båda länderna samverka kring insatser för att främja gods- och persontransporterna mellan Sverige och Norge.

Den planerade användningen av finansieringsinstrument

Ej aktuellt.

2.A.812.1.2 Indikatorer

Referens: Artikel 17.3d ii, samt Art 37.2b

Tabell 2: Aktivitetsindikatorer

Prioritering	Särskilt mål	Fond	Region-kategori	ID	Indikator	Mått-enhet	Delmål 2024	Mål 2029
71	ii) utveckla ett hållbart, klimattåligt, intelligent, säkert och intermodalt TEN-T	ERDF	Yttre Randområden	RCO 49	Längd på ombyggd eller uppgraderad järnväg - TEN-T	kilometer	36	558

I det fall en prioritering består av två regionkategorier ska mål och delmål delas upp mellan dessa två regionkategorier

Delmål 2024 – artikel 2.11 anger att delmål är ett mellanliggande värde som ska uppnås vid en viss tidpunkt under programperioden för en indikator som ingår i ett särskilt mål

Mål 2029 – artikel 2.10 anger att mål är ett på förhand överenskommet värde som ska uppnås i slutet av programperioden för en indikator som ingår i ett särskilt mål.

Tabell 3: Resultatindikatorer Övre Norrland och Mellersta Norrland

Prioritering	Särskilt mål	Fond	Region-kategori	ID	Indikator	Måttenhet	Baselin	Referens-år	Mål 2029	Källa (200)	Kommentar (200)
71	ii) utveckla ett hållbart, klimattåligt, intelligent, säkert och intermodalt TEN-T	ERDF	Yttre randområden	RCR 101	Tidsinbesparingar till följd av förbättrad järnvägsinfrastruktur	minuter	0	2020	10	Projekt	

2.A.81.1.3 Vägledande Indikativ fördelning av anslagna medel efter typ av intervention

Referens: Artikel 17.3d (vii) samt Annex 1, CPR

Tabell 4: Dimension 1 – interventionstyp

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EUR)
71	ERDF	Yttre randområden	ii) utveckla ett hållbart, klimattåligt, intelligent, säkert och intermodalt TEN-T	068 Ombyggda eller förbättrade järnvägar - övergripande TEN-T nätet	8 000 000

Tabell 5: Dimension 2 – finansieringsform

Övre Norrland och Mellersta Norrland

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EUR)
1	ERDF	Yttre randområden	3:2		8 000 000

Tabell 6: Dimension 3 – territoriell genomförandemekanism och territoriell inriktning

Övre Norrland och Mellersta Norrland

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EUR)
1	ERDF	Mer utvecklade			
1	ERDF	Yttre randområden			

Tabell 8: Dimension 7

Övre Norrland och Mellersta Norrland

<u>Prioritering nr</u>	<u>Fond</u>	<u>Regionkategori</u>	<u>Särskilt mål</u>	<u>Kod</u>	<u>Belopp (EUR)</u>
<u>1</u>	<u>ERDF</u>	<u>Yttre randområden</u>	<u>3:2</u>	<u>02</u>	<u>3 200 000</u>

Kapitel 3 Finansieringsplan

Se bilaga Kapitel 3.

Kapitel 3 Finansieringsplan

Tabell 11: Totala anslag per fond och nationell medfinansiering Åren 2021 - 2025 (Flat rate)

Politiskt mål nr el TA	P r i o	Underlag för EU-stöd (totalt eller offentligt)	Fond	Regionkategori	EU-bidrag fördelning per prioritering (% av program mets totala medel)	EU-bidrag (EUR) (a)=(b+c)	EU-bidrag (EUR)		Nationell finansieringsgrad (normalt 60%)	Nationellt bidrag (d)=(e+f)	Nationella bidraget (EUR)				Totalt (g)=(a)+(d)	Medfinansieringsgrad (andel EU-bidrag, normalt 40%) (h)=(a)/(g)
							EU (b)	EU (TA) (c)			Offentlig andel av nationellt bidrag	Offentligt bidrag (e)	Privat andel av nationellt bidrag	Privat bidrag (f)		
PO1	1	13 000	ER DF	Mer utvecklade	26,0%	13 000	12 545	455	60%	19 500	90,0 %	17 550	10,0%	1 950	32 500	40%
PO1	3	17 000	ER DF	Mer utvecklade	34,0%	17 000	16 405	595	60%	25 500	90,0 %	22 950	10,0%	2 550	42 500	40%
PO1	4	5 000	ER DF	Mer utvecklade	10,0%	5 000	4 825	175	60%	7 500	95,0 %	7 125	5,0%	375	12 500	40%

<u>PO2</u>	<u>2</u>	<u>11 000</u>	<u>ER</u> <u>DF</u>	<u>Mer</u> <u>utvecklade</u>	<u>22,0%</u>	<u>11</u> <u>000</u>	<u>10</u> <u>615</u>	<u>385</u>	<u>60%</u>	<u>16</u> <u>500</u>	<u>90,0</u> <u>%</u>	<u>14</u> <u>850</u>	<u>10,0%</u>	<u>1 650</u>	<u>27</u> <u>500</u>	<u>40%</u>
<u>PO2</u>	<u>6</u>	<u>4 000</u>	<u>ER</u> <u>DF</u>	<u>Mer</u> <u>utvecklade</u>	<u>8,0%</u>	<u>4 000</u>	<u>3 860</u>	<u>140</u>	<u>60%</u>	<u>6 000</u>	<u>90,0</u> <u>%</u>	<u>5</u> <u>400</u>	<u>10,0%</u>	<u>600</u>	<u>10</u> <u>000</u>	<u>40%</u>
-	-	-	-	<u>Mer</u> <u>utvecklade</u>	<u>0,0%</u>	-	-	-	<u>60%</u>	-	<u>0,0%</u>	-	<u>100,0%</u>	-	-	<u>40%</u>
-	-	-	-	<u>Mer</u> <u>utvecklade</u>	<u>0,0%</u>	-	-	-	<u>60%</u>	-	<u>0,0%</u>	-	<u>100,0%</u>	-	-	<u>40%</u>
-	-	-	-	<u>Mer</u> <u>utvecklade</u>	<u>0,0%</u>	-	-	-	<u>60%</u>	-	<u>0,0%</u>	-	<u>100,0%</u>	-	-	<u>40%</u>
-	-	-	-	<u>Mer</u> <u>utvecklade</u>	<u>0,0%</u>	-	-	-	<u>60%</u>	-	<u>0,0%</u>	-	<u>100,0%</u>	-	-	<u>40%</u>
-	-	-	-	<u>Mer</u> <u>utvecklade</u>	<u>0,0%</u>	-	-	-	<u>60%</u>	-	<u>0,0%</u>	-	<u>100,0%</u>	-	-	<u>40%</u>
<u>PO1</u>	<u>1</u>	<u>10 000</u>	<u>ER</u> <u>DF</u>	<u>Yttersta</u> <u>randområden</u> <u>a</u>	<u>25,0%</u>	<u>10</u> <u>000</u>	<u>9 650</u>	<u>350</u>	<u>60%</u>	<u>15</u> <u>000</u>	<u>90,0</u> <u>%</u>	<u>13</u> <u>500</u>	<u>10,0%</u>	<u>1 500</u>	<u>25</u> <u>000</u>	<u>40%</u>
<u>PO1</u>	<u>3</u>	<u>10 000</u>	<u>ER</u> <u>DF</u>	<u>Yttersta</u> <u>randområden</u> <u>a</u>	<u>25,0%</u>	<u>10</u> <u>000</u>	<u>9 650</u>	<u>350</u>	<u>60%</u>	<u>15</u> <u>000</u>	<u>90,0</u> <u>%</u>	<u>13</u> <u>500</u>	<u>10,0%</u>	<u>1 500</u>	<u>25</u> <u>000</u>	<u>40%</u>
<u>PO3</u>	<u>1</u>	<u>12 000</u>	<u>ER</u> <u>DF</u>	<u>Yttersta</u> <u>randområden</u> <u>a</u>	<u>30,0%</u>	<u>12</u> <u>000</u>	<u>11</u> <u>580</u>	<u>420</u>	<u>60%</u>	<u>18</u> <u>000</u>	<u>90,0</u> <u>%</u>	<u>16</u> <u>200</u>	<u>10,0%</u>	<u>1 800</u>	<u>30</u> <u>000</u>	<u>40%</u>
<u>PO3</u>	<u>2</u>	<u>8 000</u>	<u>ER</u> <u>DF</u>	<u>Yttersta</u> <u>randområden</u> <u>a</u>	<u>20,0%</u>	<u>8 000</u>	<u>7 720</u>	<u>280</u>	<u>60%</u>	<u>12</u> <u>000</u>	<u>95,0</u> <u>%</u>	<u>11</u> <u>400</u>	<u>5,0%</u>	<u>600</u>	<u>20</u> <u>000</u>	<u>40%</u>
-	-	-	-	<u>Yttersta</u> <u>randområden</u> <u>a</u>	<u>0,0%</u>	-	-	-	<u>60%</u>	-	<u>0,0%</u>	-	<u>100,0%</u>	-	-	<u>40%</u>

-	-	-	-	Yttersta randområden a	0,0%	-	-	-	60%	-	0,0%	-	100,0%	-	-	40%
-	-	-	-	Yttersta randområden a	0,0%	-	-	-	60%	-	0,0%	-	100,0%	-	-	40%
-	-	-	-	Yttersta randområden a	0,0%	-	-	-	60%	-	0,0%	-	100,0%	-	-	40%
-	-	-	-	Yttersta randområden a	0,0%	-	-	-	60%	-	0,0%	-	100,0%	-	-	40%
-	-	-	-	Yttersta randområden a	0,0%	-	-	-	60%	-	0,0%	-	100,0%	-	-	40%
SU MM A TOT ALT						<u>90</u> <u>000</u>	<u>86</u> <u>850</u>	<u>3</u> <u>150</u>		<u>135</u> <u>000</u>		<u>122</u> <u>475</u>		<u>12</u> <u>525</u>	<u>225</u> <u>000</u>	
SU MM A MER UTV ECK LAD E					100%	<u>50</u> <u>000</u>	<u>48</u> <u>250</u>	<u>1</u> <u>750</u>		<u>75</u> <u>000</u>		<u>67</u> <u>875</u>		<u>7 125</u>	<u>125</u> <u>000</u>	
SU MM					100%	<u>40</u> <u>000</u>	<u>38</u> <u>600</u>	<u>1</u> <u>400</u>		<u>60</u> <u>000</u>		<u>54</u> <u>600</u>		<u>5 400</u>	<u>100</u> <u>000</u>	

Kapitel 4: Nödvändiga villkor

(1) Nödvändiga villkor (namn)	(2) Fond	(3) Samtliga i mål	(4) Uppfyllnad av nödvändigt villkor	(5) Kriterier	(6) Uppfyllnad av kriterier	(7) Hänvisning till relevanta dokument	(8) Motivering
<p>God styrning av den nationella eller regionala strategin för smart specialisering</p>	<p>ERUF</p>	<p>Samtliga i PO1</p>	<p>JA</p>	<p>Kriterium 1</p>	<p>JA</p>	<p>OECD:s territoriella utvärdering Nordliga glesbefolkade områden från 2017. En rapport beställd av 14 nordliga regioner i Sverige, Norge och Finland.</p> <p>Ett tiotal analyser och rapportunderlag har tagits fram vid analys av styrkeområden i Västernorrland och Jämtland Härjedalen. Det är bland annat analys- och kunskapsunderlag till en smart specialiseringsstrategi för Jämtland Härjedalen från 2019.</p> <p>I Västernorrland har ett flertal analyser och rapportunderlag tagits fram, varav tre specifikt inriktade på digitaliseringsmognad, tagits fram 2019 kring Västernorrlands styrkeområden och kompetenser utifrån S3 kriterier (Projekt Smart industri 2.0 www.rvn.se/smart samt www.rvn.se/smartspecialisering)</p>	<p>Mellersta Norrland utgörs av länen Jämtland och Västernorrland, som har varsin strategi för smart specialisering (S3). Som grund för respektive strategi finns analyser som också synliggör flaskhalsar för innovationsspridning. Analyserna resulterar i de behov och utmaningar som lyfts i detta programs kapitel 1 och insatserna i kapitel 2.</p> <p>Till grund för strategierna ligger också de regionala utvecklingsstrategierna, vilka styr det årliga tillväxtanslaget från regeringen.</p> <p>Sammantaget utgör programområdets glesa befolkningsstruktur, traditionella trögrörliga branscher tillsammans med demografiska utmaningar flaskhalsar för regional innovationskapacitet och innovationsspridning. Innovationsgraden varierar inom programområdets geografi och påverkas tydligt av lokal näringslivsstruktur, bland annat i företag med låg innovationsförmåga och digitaliseringsgrad. Den låga innovationsgraden påverkar i sin tur företagens kompetens och kapacitet att utvecklas, attrahera kapital och verka på internationella marknader.</p>

God styrning av den nationella eller regionala strategin för smart specialisering	ERU F	JA	Kriterium 2	JA	<p>Regional innovationsstrategi för Smart specialisering i Västernorrland https://www.rvn.se/sv/Utveckling/naringsliv_innovation_digitalisering/smart-specialisering/</p> <p>Program för Smart Specialisering Jämtland Härjedalen https://www.regionjh.se/regionalutveckling/regionalutvecklingsstrategi/smartspecialisering.4.4a3c293316e6bb217af2df2.html</p>	<p>I Jämtlands och Västernorrlands län har länsspecifika (NUTS3) smart specialiseringsstrategier tagits fram och regionerna, som ansvarat för framtagandet, ansvarar också för genomförande och uppföljning av strategierna.</p> <p>Samarbete mellan länen sker bland annat i gemensamma projekt, genom företags- och innovationsfrämjandefrämjande aktörer som stimulerar företagsutveckling, export mm samt genom länens gemensamma universitet, Mittuniversitet, med campus i båda länen. Vissa av styrkeområdena ligger nära varandra och kan bidra till kunskapsdriven innovation och näringslivsutveckling. Regionerna samarbetar också inom internationell forskning, där målsättningen har varit att dra nytta av respektive läns styrkor, och redan upparbetade interregionala, nationella och internationella samverkan.</p> <p>Programområdet består av flera avgränsade funktionella regioner, med olika specialiseringsgrad. I nuläget finns ingen planering för en gemensam, helt integrerad smart specialiseringsstrategi. Däremot är det önskvärt att vidareutveckla strukturer för samverkan, för korskopplingar mellan styrke- och utvecklingsområden för stärkt näringslivsutveckling</p>
God styrning av den nationella eller	ERU F	JA	Kriterium 3	JA		Tillväxtverket har regeringens uppdrag att utveckla verktyg för övervakning och utvärdering för att mäta resultat kopplade till strategier för smart specialisering inom regionalfonden 2021-2027. Tillväxterket kommer att mäta och följa resultat i projekt med koppling till smart

regionala strategin för smart specialisering						specialisering med hjälp av -myndighetens ärendehanteringssystem, utvärdering och regional-nationell dialog.
God styrning av den nationella eller regionala strategin för smart specialisering	ERUF	JA	Kriterium 4	JA	<p>David Paulssons <i>Report on the implementation of smart specialisation in Sweden – independent report</i> från 2019.</p> <p>Dominique Foray, 2015, <i>Smart Specialisation – opportunities and challenges for regional innovation policy</i></p> <p>Styrdokumentet <i>Program för smart specialisering i Jämtland Härjedalen 2021–2027</i> och <i>Västernorrlands regionala innovationsstrategi för smart specialisering</i> fastslår länens prioriterade styrke- och utvecklingsområden.</p>	I Sverige finns goda förutsättningar för att implementera effektivt fungerande entreprenörprocesser. Det bygger på nära samverkan och dialog mellan olika aktörer och en fungerande regional flernivåstyrning, som är nödvändig för att lyckas kraftsamla tillväxtinsatser kring utpekade prioriterade styrkeområden. Vid programperiodens uppstart är entreprenörprocesserna i respektive län under uppbyggnad, för att stärka genomförandet av respektive läns smart specialiseringsstrategi. Den processbaserade metodiken anpassas utifrån de regionala förutsättningar som finns i Mellersta Norrland, baserat på analys bestående av kvantitativ analys och kvalitativ entreprenöriell process med regelbundna dialoger där behov och utmaningar adresseras, analyseras och prioriteras och insatser utformas.
God styrning av den nationella eller regionala strategin för smart specialisering	ERUF	JA	Kriterium 5	JA	<p>David Paulssons <i>Report on the implementation of smart specialisation in Sweden – independent report</i> från 2019.</p> <p>Dominique Foray, 2015, <i>Smart Specialisation – opportunities and challenges for regional innovation policy</i></p> <p>Styrdokumentet <i>Program för smart specialisering i Jämtland Härjedalen 2021–2027</i> och <i>Västernorrlands regionala innovationsstrategi för smart specialisering</i> fastslår länens prioriterade styrke- och utvecklingsområden.</p>	<p>I programområdet finns idag länsvisa forsknings- och innovationssystem och arbetet med systemen ser olika ut i respektive län. Programområdet är beroende av EU:s strukturfonder, däribland ERUF, för detta arbete. I tidigare programperioder har stor andel av strukturfonderna använts till att bygga upp forskningscentrum och samverkansstrukturer för ett stärkt innovations- och näringslivsklimat. Behovet är stort att stärka strukturerna för de regionala och interregionala innovationssystemen samt att öka kopplingen till nationella och internationella innovationssystem och stödstrukturer, för att säkerställa fortsatt utveckling av styrkeområden. och att komma tillrätta med svagheter i strukturer och ekosystem.</p> <p>I Mellersta Norrland finns Mittuniversitetet, ett lärosäte inom kategorin nya universitet och högskolor, med ett campus i varje län. I Västernorrland</p>

						har search Institutes of Sweden AB (RISE) utökat sin verksamhet och närvaro. Fler etableringar av forskningsinstitut och satsningar inom länens respektive styrke- och utvecklingsområden är viktiga, liksom ökad närvaro och verksamhet knuten till andra högskolor och universitet med forskning och kunskapsuppbyggnad av värde för länens styrkeområden och övrig näringslivs- och branschstrukturer.
God styrning av den nationella eller regionala strategin för smart specialiseri	ERUF	JA	Kriterium 6	JA	<p>Smart industriell modernisering Jämtland Härjedalen: Kompetensförsörjning 2030 https://iuczgroup.se/rapport-region-jh-komptensforsojrnig-2030/</p> <p>Smart Industri Västernorrlands län: <i>Västernorrlands styrkeområden - Översikt av näringslivets styrkeområden och relationer till varandra ur ett kompetensperspektiv Västernorrlands styrkeområden - Detaljstudie av de funktionella arbetsmarknaderna i Örnsköldsvik, Sollefteå, Kramfors och Sundsvall.</i> CERUM Report Nr 53/2019 Z.Elekes, R.Eriksson</p> <p><i>Västernorrlands styrkeområden - Detaljstudie av skogsnäringarna, fordonsindustrin, IKT, bank/försäkring samt teknisk konsultverksamhet ur ett kompetensperspektiv.</i> CERUM Report Nr 52/2019 Z.Elekes, R.Eriksson, CERUM Report Nr 51/2019 Z.Elekes, R.Eriksson</p> <p>Skogen som resurs i region Västernorrland - Näringslivsanalys 2002-2015. CERUM Report Nr 48/2019 E.A Korang, R Eriksson</p> <p><i>Yrkesrummet: En analys av Västernorrlands kompetensstruktur och relativa yrkesspecialiseringar,</i> CERUM Report Nr 65/2019 R Eriksson, E Hane-Weijman</p>	<p>Näringslivsstrukturen varierar stort i Mellersta Norrland vilket påverkar hur arbetet med industriell omvandling utformas och vilka typer av insatser som prioriteras. Företagens storlek och resurstillgång spelar roll för implementeringen – större företag har lättare att göra omvandlingen av egen kraft, mindre företag behöver stötta genom arbete i kluster och industrigrupper. Jämtlands län skiljer sig från de andra Norrlandslänen pga. avsaknad av större industrier. Tillikhet med JämtlandOmrådet domineras Västernorrland av mikro-, små- och medelstora företag samt några stora globala industrikoncerner. Utmaningarna för de mindre företagen är att klara av hållbar omställning, digital transformation samt insatser för ökad cirkulär ekonomi. Den industriella omvandlingen i mindre företag måste därför ske brett med insatser som: kompetensförsörjning och generationsväxling, behov av investeringskapital i glesbygd, tillvaratagande på de möjligheter som digitaliseringen innebär och givetvis den gröna omställningen. Utvecklingen av uppfyllnadskriteriet kommer att adresseras i entreprenörprocessen för att även fortsättningsvis forma relevanta åtgärder och insatser.</p>

God styrning av den nationella eller regionala strategin för smart specialiseri	ERU F		JA	Kriterium 7		<p>Styrdokumentet Program för smart specialisering i Jämtland Härjedalen 2021–2027 och Västernorrlands regionala innovationsstrategi för smart specialisering fastslår lärens prioriterade styrke- och utvecklingsområden.</p> <p>-</p> <p>David Paulssons Report on the implementation of smart specialisation in Sweden – independent report från 2019.</p>	<p>Bland de små- och medelstora företagen finns stora skillnader i behov av internationalisering inom branschstrukturerna. Samarbete i det regionala och interregionala närområdet är värdefullt för företagens utveckling, som första steg i en internationaliseringsprocess.</p> <p>Utvecklingen av de regionala forsknings- och innovationssystemen kan stärka näringslivets behov av kunskap och kompetens för breddade marknader. Forskningsaktörer i båda länen ingår i en rad internationella forskningsprojekt och nätverk inom sina respektive områden. Regionerna kommer ytterligare stärka detta arbete genom att knyta an till interregionala och internationella nätverk för kunskapsuppbyggnad och erfarenhetsutbyte, exempelvis S3-plattformen Dessa samarbeten kan kompensera för långa, fysiska avstånd mellan företag, akademiska institutioner och marknader. Samarbetet behöver också stärkas mellan företag och stödjande aktörer, med fler aktörer internationella innovations- och forskningsinsatser och samverkansplattformar för att kompensera låg kritisk massa i programområdet.</p>
Styrning av energisektorn	ERU F	2.2	JA	Kriterium 1	JA	https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/se_final_necp_mai_n_se.pdf	Den integrerade energi- och klimatplanen är framtagen enligt mallen i bilaga I till förordningen om styrningen av energiunionen. Planen utgår från Sveriges befintliga mål och beslutade styrmedel och åtgärder för energi- och klimatområdet och scenarier baserade på dessa.
Styrning av energisektorn	ERU F	2.2	JA	Kriterium 2	JA	<p>https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/se_final_necp_mai_n_se.pdf</p> <p>Kap 5.1 Effekter av planerade styrmedel och åtgärder som beskrivs i avsnitt 3 om energisystem och utsläpp och upptag av växthusgaser samt en jämförelse med prognoser på grundval av befintliga styrmedel och åtgärder (enligt beskrivningen i avsnitt 4).</p>	Sverige uppfyller kriteriet så långt det är möjligt med tanke på att styrmedlen ännu inte finns framtagna. Effektivt främja användning av förnybar energi inom alla sektorer och över hela EU
Effektivt främja användning av	ERU F	2.2	JA	Kriterium 1	JA	Att båda mål nåddes redan 2012 visas i Shares, EU:s beräkningsverktyg för andelen förnybar energi: https://ec.europa.eu/eurostat/documents/38154/4956088/SUMM	Målet för Sverige enligt EU:s bördefördelning är 49 procent och nationellt mål är 50 procent förnybar energi. Båda dessa mål nåddes redan 2012 och andelen är 54,6 procent under 2018.

förnybar energi inom alla sektorer och över hela EU						<p>ARY+partial+provisional+results+SHARES+2018/25ce9f29-7053-17c5-12a6-8efe878b6031</p> <p>Bedömning av andel förnybar energi görs med utgångspunkt från de två senast gjorda långsiktiga scenarier från 2016 och 2018 och finns sammanfattat i Sveriges energi- och klimatplan: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/se_fin_al_necp_main_se.pdf</p>	Sverige har inget fastställt mål för 2030 men bedömer att andelen blir 65 procent utifrån redan beslutade styrmedel.
Uppdaterad planering för avfallshandling	ERUF	2.6	JA	Kriterium 1	JA	<p>Sveriges nationella avfallsplan och avfallsförebyggande program http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Avfall/Avfallsplanen/</p>	<p>En beskrivning av Sveriges avfallsmängder, typ och ursprung inklusive import och export finns under kapitel 6 Avfallsmängder i Sverige.</p> <p>I kapitel 12 Framtida avfallsprognoser görs en bedömning av hur framtida avfallsflöden kan komma att utvecklas fram till 2035.</p> <p>I kapitel 10 Avfallsförebyggande styrmedel och åtgärder beskrivs de avfallsförebyggande styrmedel och åtgärder som beslutats nationellt och hur de bidrar till avfallsförebyggandet.</p> <p>I bilaga 3 Åtgärder kopplade till bilaga IV beskrivs de nationella åtgärder som finns kopplade till exemplen på åtgärder i bilaga IV Exempel på avfallsförebyggande åtgärder enligt artikel 29.</p> <p>Nytt är att bidragen från avfallsförebyggande åtgärder som finns i den nya bilagan Bilaga IVa Exempel på ekonomiska styrmedel och andra åtgärder för att ge incitament till tillämpningen av den avfallshierarki som avses i artikel 4.3 ska beskrivas</p> <p>En ny bilaga Bilaga 4 Åtgärder kopplade till avfallsdirektivets bilaga IVa och artikel 9.1 (a-m) har tagits fram där de svenska åtgärderna för att förebygga avfallsgenerering beskrivs kopplat till åtgärderna enligt artikel 9.1. I bilagan beskrivs även åtgärdernas förväntade bidrag till avfallsförebyggande</p>
Uppdaterad planering för	ERUF	2.6	JA	Kriterium 2	JA	<p>Sveriges nationella avfallsplan och avfallsförebyggande program (se ovan)</p>	<p>I kapitel 4 Lagstiftning beskrivs det svenska avfallsregelverket som har betydelse för insamling, transport och behandling av avfall.</p>

avfallshantering							<p>I kapitel 5 Aktörer inom avfallssektorn beskrivs befintliga system för insamling av avfall.</p> <p>I kapitel 8 Behandling av avfall beskrivs avfallsbehandlingen i Sverige utifrån avfallshierarkin.</p>
Uppdaterad planering för avfallshantering	ERUF	2.6	JA	Kriterium 3	JA	Sveriges nationella avfallsplan och avfallsförebyggande program (se ovan)	<p>I kapitel 5 Aktörer inom avfallssektorn beskrivs olika aktörer inom avfallssektorn och deras ansvarsfördelningen. Där beskrivs även kommunernas avfallsavgift och för hantering av kommunalt avfall.</p> <p>I kapitel 8 Behandling av avfall finns beskrivning av nuvarande kapacitet och en bedömning av framtida kapacitetsbehov för olika avfallsbehandlingar. Uppgifter om bland annat kommunernas avfallsavgift och finansiering av avfallshantering har utvecklats i kapitel 5.</p> <p>Naturvårdsverket bedömer att detta är tillräckligt för att uppfylla kravet men kommer i kommande avfallsplaner vidareutveckla detta då Kommunerna från 1 augusti 2020 i föreskrifterna för kommunala avfallsplaner får krav att på begäran av Naturvårdsverket lämna uppgifter om behovet av nya insamlingssystem och anläggningar för att hantera avfall, behovet av nedläggning eller förändring av befintliga insamlingssystem och anläggningar för att hantera avfall, vilka investeringar och andra ekonomiska resurser som behövs för att tillgodose dessa behov, och avfallsflödenas framtida utveckling.</p>
Uppdaterad planering för avfallshantering	ERUF	2.6	JA	Kriterium 4	JA	Sveriges nationella avfallsplan och avfallsförebyggande program (se ovan)	<p>I kapitel 8 Behandling av avfall finns beskrivning av nuvarande kapacitet och en bedömning av framtida kapacitetsbehov för olika avfallsbehandlingar. En lista med samtliga avfallsbehandlingsanläggningar och deras geografisk placering finns i bilaga 2 Avfallsbehandlingsanläggningar</p>
Nationell eller regional bredbandsplan	ERUF	3.1	JA	Kriterium 1	JA	Nationell bredbandsstrategi: <i>Sverige helt uppkopplat 2025 – en bredbandsstrategi</i> länk: https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2016/12/sverige-helt-uppkopplat-2025---en-bredbandsstrategi//	<p>PTS nationella bredbandskartläggning som genomförs varje år bör vara tillräckligt för att svara upp mot denna punkt. Därutöver gör regionerna en "kartläggning" varje år där vi ber kommunerna/stadsnäten skicka in de outbyggda områden som kvarstår i prioriteringsordning. Utifrån denna kartläggning tas</p>

						<p>Nationell årlig bredbandskartläggning (PTS): https://www.pts.se/sv/dokument/rapporter/internet/2019/uppfoljning-av-regeringens-bredbandsstrategi-2019-pts-er-201911//</p> <p>Den senaste kartläggningen i Västernorrland gjordes 2018 av WSP. (GIS-baserad och är därför inte publicerad externt) -kan fås vid förfrågan</p> <p>Behovskartläggning Jämtland Härjedalen, maj 2015: https://www.regionjh.se/download/18.5f5c9bfc175c13efeba45cc3/1608215356636/Behovskartl%C3%A4ggning%20bredband%20I%C3%A4mtland%20I%C3%A4n%2020150527.pdf</p> <p>Uppdaterad behovskartläggning Jämtland Härjedalen, juni 2020: https://www.regionjh.se/download/18.5f5c9bfc175c13efeba45cce/1608215425303/Uppdaterad%20behovskartl%C3%A4ggning_JH_juni20.pdf</p>	<p>regionala prioriteringar fram som ligger till grund för beslut kopplat till ERUF och PTS.</p>
Nationell eller regional bredbandsplan	ERUF	3.1	JA	Kriterium 2	JA	<p>Nationell bredbandsstrategi: <i>Sverige helt uppkopplat 2025 – en bredbandsstrategi</i> länk: https://www.regeringen.se/informationmaterial/2016/12/sverige-helt-uppkopplat-2025---en-bredbandsstrategi//</p>	<p>Vi har nationella bredbandsmål (2020 och 2025) samt att våra län ligger bland de sämsta länen i Sverige sett till måluppfyllnad. Dessutom har utbyggnad på marknadsmässiga villkor i princip avstannat helt i våra län.</p>
Nationell eller regional bredbandsplan	ERUF	3.1	JA	Kriterium 3	JA	<p>Nationell digitaliseringsstrategi: https://www.regeringen.se/regeringens-politik/digitaliseringsstrategin/</p> <p>Regional digital agenda Västernorrland: Beslutas första kvartalet 2021. https://www.rvn.se/sv/Utveckling/naringsliv_innovation_digitalisering/digitalisering/regional-digital-agenda-reda/</p> <p>Regional digital agenda Jämtland: https://www.regionjh.se/download/18.67aeab2b16e16577f4f1471572357607008/Digitala%20Ja%CC%88mtland%20Ha%CC%88rjedalen%20-%20Regional%20digital%20agenda%202015-2025.pdf</p>	<p>I länens nya Regionala digitala agendor och i den nya regionala bredbandsstrategin så finns åtgärder för ökad digital mognad prioriterade. Handlingsplan för åtgärder tas fram under 2021.</p>
Nationell eller regional	ERUF	3.1	JA	Kriterium 4	JA	<p>Regional bredbandsstrategi Västernorrland: Under framtagande. Fastställs mars 2021. https://www.rvn.se/bredbandsstrategi</p>	<p>Regional samt kommunala bredbandsstrategier finns i länen och dessa stöttar nätbyggare och nätägare.</p>

breddbandsplan						Regional breddbandsstrategi ämmland: https://www.regionjh.se/download/18.426892fc16b7676506b5fe2/1562321340381/1%C3%A4mtlands%201%C3%A4n%20helt%20uppkoppat%20Breddbandsstrategi%20f%C3%B6r%201%C3%A4mtlands%201%C3%A4n%20-%20Mot%20C3%A5r%202025.pdf	
Nationell eller regional breddbandsplan	ERUF	3.1	JA	Kriterium 5	JA	PTS mobiltäcknings- och breddbandskartläggning: https://www.pts.se/sv/dokument/rapporter/inter-net/2020/pts-mobiltacknings--och-breddbandskartlaggning-2019-pts-er-202015/	PTS ska enligt förordning (2007:951) främja utbyggnaden av och följa tillgången till breddband och mobiltäckning i alla delar av landet. PTS genomför en årlig geografisk kartläggning av förutsättningar för tillgång till IT-infrastruktur i Sverige. Insamlingen inkluderar alla aktörer som är verksamma i Sverige och som omfattas av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Kartläggningen omfattar tillgång till breddband och telefoni vid fasta punkter (hushåll och arbetsställen), tillgång till mobiltäckning där man normalt befinner sig samt yttäckning för mobilt breddband och mobiltelefoni (tillgång till tal- och datatjänster över hela Sveriges yta). Kartläggningen redogörs i rapporten "PTS mobiltäcknings- och breddbandskartläggning". Underlagen utgör grund för PTS uppföljning av regeringens breddbandsstrategi. Underlagen utgör även grund för Sveriges rapporteringar inom t.ex. Broadband coverage in Europe samt European Broadband Mapping. Sverige uppfyller således villkoret om övervakningsmekanism utifrån standardiserade indikatorer för breddband
Övergripande transportplanering på lämplig nivå	ERUF	3.2	JA	Kriterium 1	JA	Nationell plan för transportsystemet 2018-2029, med tillhörande samhällsekonomisk underlag, Projekt Mittstråkets Förslag till strategi för Mittstråket fortsatta utveckling	Väl underbyggda samhällsekonomiska underlag tas fram för infrastrukturinvesteringar. Förväntad transportutveckling ingår. Projekt Mittstråket har tagit fram analyser som visar god utvecklingspotential.
Övergripande transportplanering på lämplig nivå	ERUF	3.2	JA	Kriterium 2	JA	Regional energi- och klimatstrategi 2020-2030, pekar ut arbetet på regional nivå som ska bidra till Sveriges nationella energi- och klimatmål.	Växthusgasutsläppen från transportsektorn står för ca en tredjedel av de sammanlagda utsläppen på regional nivå. Personbils- och lastbilstrafiken står för 80 %. Förbättrad järnväg och terminaler behövs för överflyttning från väg till järnväg

Övergripande transportplanering på lämplig nivå	ERUF	3.2	JA	Kriterium 3	JA	Mittstråket tillhör EU comprehensive network. https://ec.europa.eu/transport/infrastructure/tentec/tentec-portal/site/maps_upload/annexes/annex1/Annex%201%20-%20VOL%2004.pdf	Insatser som prioriteras enligt 2.A.2.1 syftar till minskade transporttider genom högre hastigheter och ökad kapacitet, i linje med arbetsplan för TEN-T.
Övergripande transportplanering på lämplig nivå	ERUF	3.2	JA	Kriterium 4	JA	Projekt Mittstråket <i>Förslag till strategi för Mittstråkets fortsatta utveckling</i> , ligger till grund för Partnerskap Mittstråket (samarbetet mellan regioner och kommuner längs Mittstråket) arbete och prioriteringar.	Prioriterade områden är förbättrad synkning mellan lokalt/regionalt busstrafiksystem och interregionalt tågsystemet, samhällsplanering kring resecentrum och terminaler, samt insatser i anslutande infrastruktur.
Övergripande transportplanering på lämplig nivå	ERUF	3.2	JA		JA	Inriktningsunderlag för transportinfrastrukturplaneringen 2022-2033/37, samt Införandeplan för ERTMS 2015-2025.	All investering i järnväg ska följa EU:s krav på driftkompatibilitet. För signalsystem innebär detta att all investering ska göras med den europeiska standarden ERTMS. Vilket framgår i dokumentet.
Övergripande transportplanering på lämplig nivå	ERUF	3.2	JA	Kriterium 6	JA	Projekt Mittstråkets förslag till strategi för Mittstråkets fortsatta utveckling.	För att en ökad andel av transporter av såväl gods som passagerare ska ske med tåg måste lättillgängliga bytes- och omlastningspunkter finnas efter hela stråket.
Övergripande transportplanering på lämplig nivå	ERUF	3.2	JA	Kriterium 7	JA	Regional energi- och klimatstrategi 2020-2030 som pekar ut arbetet på regional nivå som bidrar till Sveriges nationella energi- och klimatmål.	Växthusgasutsläppen från transportsektorn står för ca en tredjedel av de sammanlagda utsläppen på regional nivå. Personbils- och lastbilstrafiken står för 80 %. En överföring av transporter till järnväg som drivs med förnybar el är angeläget, samt att tillgängliggöra förnybar el för vägburen trafik vid resecentrum, stationer och terminaler för att minska utsläppen av växthusgaser från transportsektorn.
Övergripande transportplanering på lämplig nivå	ERUF	3.2	JA	Kriterium 8	JA	Inriktningsunderlag för transportplaneringen 2022-2033/37	För att uppnå nollvisionen, dvs inga döda eller allvarligt skadade i trafiken, måste alla insatser som görs bedömas utifrån denna vision. Insatser i form av borttagande av oönskade plankorsningar mellan järnväg och väg, bidrar

lämplig nivå							till både uppnåendet av nollvisionen och minskade restider.
Övergripande transportplanering på lämplig nivå	ERUF	3.2	JA	Kriterium 9	JA	Inriktningsunderlag 2022-2033, Nationell transportplan 2018-2029 med tillhörande samhällsekonomiska underlag.	Vid all investering i transportinfrastruktur görs ekonomiska kalkyler inkluderar drift- och underhållskostnader.

Kapitel 6: Partnerskap

Referens: Art 6 CPR och förordning (EU) nr 240/2014

Det operativa programmet för Mellersta Norrland är framtaget i brett partnerskap med regionala aktörer: offentlig sektor, näringsliv, akademi och organisationer samt statliga myndigheter som medverkar i det regionala tillväxtarbetet. Samverkan och samråd har tagit utgångspunkt i de långvariga partnerskap som, i respektive län, finns för att ha dialog om den regionala tillväxtpolitikens utveckling. Processen med att ta fram det operativa programmet har underlättats av att såväl Region Jämtland Härjedalen som Region Västernorrland åren innan framtagandet arbetat i samma partnerskap med att forma både regionala utvecklingsstrategier och strategier för smart specialisering. Programskrivningen och de identifierade prioriteringarna är baserade på det arbetet och bekanta för partnerskapen.

De regionala partnerskapen innefattar primärkommuners och respektive regions politiska ledning, näringslivsorganisationer, företrädare från olika organisationer, företrädare för lärosäten, statliga myndigheter såsom länsstyrelserna, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Trafikverket och Sametinget. Samiskt samråd har också hållits särskilt, liksom löpande dialog med primärkommuners styrelseordföranden. Information har även riktats till specifika grupper såsom: kommunchef/-direktörer, näringslivschefer och också till en mer generell publik.

- Följande aktörer finns företrädade i regionernas partnerskap:
- Almi Mitt AB
- Arbetsförmedlingen
- Coompanion
- Svenska ESF-rådet
- Företagarna
- Försäkringskassan
- Handelskammaren Mittsverige
- Hushållningssällskapet
- IUC Z-group
- Kommunförbundet Västernorrland
- Kustfiskareföreningen
- Leader Mittland
- Leader Höga Kusten
- Leader 3sam
- Leader Sjö Skog Fjäll
- LO
- LRF

- Länsstyrelsen Jämtlands län
- Länsstyrelsen Västernorrland
- Mittuniversitetet
- Primärkommunala samverkansrådet Jämtland Härjedalen
- Primärkommunerna i Västernorrland
- Region Jämtland Härjedalen, Hälso- och sjukvårdens enhet för FoU
- Region Jämtland Härjedalen, Regional Utveckling
- Region Västernorrland
- Sametinget
- Samling Näringsliv Jämtlands län
- Skogsstyrelsen
- Svenska Naturskyddsföreningen
- TCO
- Tillväxtverket
- Torsta AB

När programmet fortfarande skrevs samlade Region Västernorrland vid sitt senaste partnerskap 18 män och 14 kvinnor. Region Jämtland Härjedalens partnerskap samlade 14 män och 12 kvinnor.